

KÜLFÖLDI HÍREK AZ IPARJOGVÉDELEM TERÜLETÉRŐL

Amerikai Egyesült Államok

A) Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala (United States Patent and Trademark Office, USPTO) 2019. október 17-én az elővizsgálók számára új útmutatást adott ki, amely magyarázza a 2019. év elején megjelent *javított irányelvet a szabadalmazható tárgyokról* (2019 Revised Patent Subject Matter Eligibility Guidance; 2019. évi PEG). Az új útmutatás válaszol az USPTO által a közönségtől kapott megjegyzésekre, amelyekben magyarázatot kérnek a szabadalmazhatóság új szabályain alapuló eljárásokra.

A korszerűsített irányelv megmagyarázza a 2019. évi PEG szempontjait, így azt, hogy milyen típusú igénypontok irányulnak elvont ötletekre; az elővizsgálóknak hogyan kell meghatározniuk, hogy egy bírói kivétel gyakorlati alkalmazásba van-e integrálva; az elővizsgálók által használt értékelési eljárást annak meghatározásakor, hogy egy igénypont bírói kivételre vonatkozik-e; és végül azt a módot, ahogyan az elővizsgálóknak meg kell magyarázniuk az elutasításokat a bejelentők számára.

A javított irányelv különösen azt fejt ki, hogy azokat a szabadalmi igénypontokat, amelyek nem esnek az elvont ötletek három kategóriájába – matematikai fogalmak, emberi tevékenységet szervező bizonyos eljárások és szellemi eljárások –, általában nem kell elutasítani elvont ötletként. Olyan ritka körülmények között, amikor az elővizsgáló meghatározza, hogy egy olyan igénypontot, amely nem esik a három kategória egyikébe sem, mégis elvont ötletként kell kezelni, az elővizsgálónak az elutasításhoz a Technológiai Központ igazgatójától kell hozzájárulást kapnia. Ha ez megtörtént, a döntést ismertetni kell a következő hivatali végzésben, és a közönséget értesíteni fogják a döntésről az USPTO weboldalán.

Az elvont ötletek három kategóriájával kapcsolatban az irányelv további részleteket és példákat közöl az egyes kategóriákba eső igénypontok típusáról. Például kifejti, hogy egy igénypont nem ismertethet matematikai fogalmat csupán azért, mert ilyen fogalmon alapszik vagy ilyet foglal magában. Az irányelv azt is hangsúlyozza, hogy nem minden igénypont minősül elvont ötletnek, amely emberi tevékenységet szervező eljárásra irányul. Az elővizsgálók ne terjesszék ki ezt a kategóriát az alább felsorolt alcsoportokon túl: „alapvető gazdasági elvek vagy gyakorlatok, kereskedelmi vagy jogi kölcsönhatások, személyes viselkedés irányítása, és emberek közötti viszonyok vagy kölcsönhatások”. Az irányelv megállapítja továbbá, hogy egy igénypontot nem kell szellemi eljárást ismertetőnek tekinteni, ha az nem tartalmaz olyan korlátozást, amely gyakorlatilag csak az emberi elmében hajtható vég-

---

* Danubia Szabadalmi és Jogi Iroda.

re. Például egy igénypont nem ismerteti szellemi eljárást, ha az emberi elme nem alkalmas arra, hogy elvégezze a korlátozást miként egy adattitkosítási módszer vagy egy olyan eljárás esetében, amely számítógépi adathalmazok kezelését igényli.

A korszerűsített irányelv további részleteket szolgáltat arra vonatkozólag, hogy mit jelent az, amikor egy elvont ötlet vagy más bírói kivétel „integrálva van egy gyakorlati alkalmazásba”. Az irányelv kifejti, hogy olyan korlátozások, amelyek „javulást tükröznek egy számítógép működésében, vagy javulást idéznek elő egy másik technológiai vagy technikai területen”, elegendők ahhoz, hogy értelmes korlátot szabjanak a bírói kivételnek, úgyhogy az igénypont gyakorlati alkalmazással integrálja a kivételt. Itt az igénypontnak csupán javulást kell előidéznie „a vonatkozó meglévő technológiában, de nem kell olyan javulást nyújtania, amely meghaladja a jól megértett, rutin- vagy szokásos tevékenységet”. Az irányelv megmagyarázza továbbá, hogy a javulást nem kell kimondottan állítani a leírásban, feltéve, hogy az utóbbi úgy ismerteti a találmányt, hogy a javulás nyilvánvaló szakember számára. Hasonlóképpen egy igénypont egy jogi kivételt gyakorlati alkalmazással integrálhat, ha a jogi kivételt sajátos módon használja vagy alkalmazza egy betegség vagy orvosi állapot kezelésére vagy megelőzésére. Ilyen esetekben azonban az igényponti korlátozásoknak többet kell nyújtaniuk a jogi kivételre utaló névleges viszonynál.

Amikor az irányelv magyarázó megjegyzéseket szolgáltat az elővizsgálati eljáráshoz, hangsúlyozza, hogy az elővizsgálón van az arra vonatkozó magyarázat terhe, hogy egy igénypont miért nem szabadalmazható. Konkrétan az elővizsgálónak az ilyen magyarázatot „egyértelműen kell megadnia úgy, hogy a bejelentő képes legyen hatékonyan válaszolni.” Egy elutasításnak nem csupán a hivatkozott jogi kivételt kell azonosítania, hanem azt is ki kell fejtenie, hogy az elővizsgáló mit kifogásol az igénypontban, és ki kell fejtenie, hogy az elővizsgáló mit kifogásol az igénypontban, valamint hogy miért tekinti a hivatkozott igényponti elemeket a kivétel alá tartozóknak. Továbbá az elutasításban részletes elemzést és magyarázatot kell adni arról, hogy bármilyen további igényponti elem miért nem elegendő a jogi kivétel gyakorlati alkalmazással való integrálásához. Az irányelv ugyanis hangsúlyozza, hogy amennyire lehetséges, az elővizsgálónak jeleznie kell a bejelentő számára, hogy a bejelentés hogyan tudná kiküszöbölni a „nem szabadalmazható” kifogást.

Végül a korszerűsített irányelv megjegyzi, hogy egy bejelentő, amikor a Szabadalmi Felülvizsgálati Tanácshoz fordul egy 101. cikkben alapuló fellebbezésben, a 2019. évi PEG-re támaszkodhat annak az érvének az alátámasztása érdekében, hogy az elutasítás téves. A tanács azonban magát a 101. cikkben alapuló elutasítást fogja vizsgálni, nem pedig azt az állítólagos hibát, hogy az elutasítás nem felel meg a 2019. évi PEG-nek.

B) Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala sok éven keresztül dolgozott azon, hogy csökkentse a függő szabadalmak számát. 2018-ban a hivatal közölte, hogy célja az első végzés kiadásáig eltelt időt 15 hónap alá és a megadásig eltelt időt 24 hónap alá csökkenteni.

A 2019-es gazdasági év végén a hivatal elérte ezeket a célokat; és 2019 októberében közölte, hogy átlagosan az első végzés kiadásáig eltelt idő 14,7 hónapra és az engedélyezésig eltelt idő 23,8 hónapra csökkent. Az első végzés kiadásáig eltelt átlagos idő 2002 óta a legalacsonyabb számértékű annak ellenére, hogy a bejelentések száma az akkori 353 000-ról a 2019-es költségvetési évben 667 000-re, vagyis majdnem kétszeresre nőtt.

A függési időknél ilyen javulása nagyrészt a hivatal alkalmazottai erőfeszítésének és annak köszönhető, hogy képesek voltak jobban meghatározni a bejelentések vizsgálati sorrendjét és egyensúlyban tartani a munkaterhelést. Az elővizsgálók képzése is javult, és nagyobb tudású, hatékonyabb elővizsgálókhöz vezetett.

A hivatali jelentés végül megjegyzi, hogy mindezek az eredmények segíteni fogják az innováció fejlesztését és a gazdaság növekedését.

C) 2012-ben a legfelsőbb bíróság (Supreme Court, SC) a *Mayo Collective Servs v Prometheus Labs, Inc*-ügyben törvénytelennek nyilvánított olyan igénypontokat, amelyek egy gyógyszernek egy páciens számára való adagolása és a páciens vérében a gyógyszer anyagcsere-termékei közötti összefüggésen alapuló gyógyszeres kezelési rendszer „gyógyászati hatékonyságának optimalizálására” vonatkoztak. Az SC szerint ezek az igénypontok természeti törvényre utaltak, ezért az amerikai szabadalmi törvény 101. cikke alapján nem szabadalmazhatók.

2012 óta a Szövetségi Kerületi Fellebbezési Bíróság (Court of Appeals for the Federal Circuit, CAFC) több ízben támaszkodott a fenti *Mayo*-döntésre olyan szabadalmi igénypontok érvénytelenítésekor, amelyek rutinszerű vagy szokásos technológián alapuló betegség-diagnosztizáló eljárásokra irányultak – még akkor is, ha a diagnózist lehetővé tevő összefüggést újonnan fedezték fel.

Ennek az irányzatnak az egyik legújabb példája a CAFC 2019. február 6-án az *Athena Diagnostics Inc v Mayo Collaborative Servs*-ügyben hozott döntése, amelyben a CAFC a szabadalmi törvény 101. cikke alapján érvénytelenítette az Athena „antitestek kimutatása emlősökben jelzett MuSK-epitopok használatával” tárgyú igénypontjait; a MuSK olyan protein, amely együtt jár a myasthenia gravis neurológiai rendellenességgel. A CAFC elismerte, hogy „a [feltaláló általi] felismerés előtt egyetlen betegséget sem társítottak az MuSK-val”, azonban arra a következtetésre jutott, hogy az igényelt haladás csupán egy természeti törvény felismerése volt, és ... a további említett lépések csupán szokásos eljárásokat alkalmaznak a természeti törvény észlelésére”.

Ebben az ügyben azonban a legérdekesebb fejlemény a 2019. február 6-i döntés után következett be. 2019. július 3-án a CAFC olyan rendelkezést adott ki, amely elutasította az Athena kérését, hogy az ügyet a CAFC összes bírása előtt újból hallgassák meg. Ezt a rendelkezést a CAFC egyes bírának 80 oldal meghaladó terjedelmű megjegyzései kísérték, amelyek egyaránt kritizálták az SC 2012. évi *Mayo*-döntését és azt, hogy a CAFC arra hivatkozott. A CAFC bírái annak a nézetüknek adtak hangot, hogy a *Mayo*-döntés veszé-

lyezteti az Egyesült Államokban a diagnosztikai módszerek szabadalmazhatóságát, és árt az Egyesült Államok biotechnológiai iparágának is, mert elvette a kutatók kedvét attól, hogy új diagnosztikai eszközökön gondolkodjanak. Sokan mások is jelezték, hogy a szabadalmi törvény 101. cikkének a reformjára lenne szükség ennek a kérdésnek a megoldása érdekében.

Mind az USPTO, mind a Kongresszus erőfeszítéseket tesz ennek a törvénynek a tisztázása érdekében. E folyóirat 2020. februári számának 72–75. oldalán arról kaphatunk tájékoztatást, hogy több kongresszusi képviselő kidolgozott már egy javaslatot a 101. cikk módosítására.

Egyesült Királyság

A) Az Egyesült Királyság Szellemi Tulajdoni Hivatala (UK Intellectual Property Office, UKIPO) főigazgatója, *Tim Moss* 2019. szeptember 13-án Londonban vendégül látta az Európai Szabadalmi Hivatal (ESZH, European Patent Office, EPO) elnökét, *António Campinos* és az USPTO igazgatóját, *Andrei Iancu*.

A három vezető megosztotta egymással képét a globális szabadalmi rendszer jövőjéről, a szellemi tulajdoni hivatalokban végbemenő átalakulásról és a hivatalok közötti együttműködésről. Közölték nézeteiket arról is, hogy ezek a fejlődések milyen előnyöket fognak nyújtani a globális szabadalmi rendszer használói számára.

A hivatali vezetők találkoztak az Egyesült Királyság legjobb szellemi tulajdoni szakértőinek képviselőivel, valamint az Egyesült Királyság szabadalmi rendszerének legnagyobb felhasználóit képviselő csoportokkal.

Campinos elnök rövid tájékoztatást nyújtott az EPO nemrég publikált stratégiai tervéről (Strategic Plan 2023), annak öt fő stratégiai céljáról és arról, hogy az végül hogyan képez majd új keretet a szellemi tulajdoni rendszer használói közötti együttműködéshez. „Munkánk fő célja, hogy virágzó innovációs jövőt és erős szabadalmi hálózatot építsünk” – mondta. „Szervezeteinknek fürgén kell alkalmazkodniuk az új körülményekhez és felhasználóik változó igényeihez”.

Iancu igazgató az USPTO mesterséges intelligenciára vonatkozó munkájáról és arról beszélt, hogyan közelítik meg az erre vonatkozó feladatot. „A mesterséges intelligencia a régieknél erősebb technológiákat igényel. Felismerve ezt a gyors fejlődést, az USPTO együtt dolgozik hivatalokkal, így az EPO-val és az UKIPO-val, a felhasználókkal és az innovátorokkal az egész világon, hogy átfogó, hosszú távú stratégiát azonosítson, amely segíti a jövő műszaki fejlesztéseit.

Tim Moss főigazgató a nagy szabadalmi hivatalok együttes befolyásának fontosságáról és arról beszélt, hogy hogyan segítik a reformokat, és biztosítanak digitalizált és ügyfélbarát szolgáltatásokat, elősegítve a szellemi tulajdon általános megértését. „A szabadalmi bejelentések számának globális növekedését látjuk. Ez a szabadalmak üzleti fontosságát tükrözi, valamint az innováció jelentőségét a globális gazdaság szempontjából. Együttműködve az

EPO-val és az USPTO-val, növelni kívánjuk egyesült befolyásunkat a nemzetközi szellemi tulajdoni rendszer reformjára, hogy végül valamennyi ügyfelünk részére a legmagasabb szintű digitális szolgáltatásokat nyújthassuk.”

Ezt az alkalmat az angol és az európai hivatal vezetője felhasználta kétoldalú megbeszélésre is, amelyen elsősorban az együttműködés továbbfejlesztésének lehetőségeit tárgyalták meg. Az EPO vezetője találkozott a Chartered Institute of Patent Attorneys és IP Federation Council képviselőivel is.

B) A *GlaxoSmithKline* (Glaxo) bordó színű szeretidinhaláló készülékeket árusított 1999 óta (a szeretid egy asztma kezelésére szolgáló gyógyszer). 2015-ig csak ilyen bordó inhalálókészülékek voltak a piacon. A Glaxo szabadalmának lejárta után a *Sandoz Ltd.* (Sandoz) egy generikus változatot bocsátott piacra, amely szintén bordó színű volt. A Glaxo eredetileg védjegybitorlási pert indított a Sandoz ellen, azonban védjegyének törlése után *passing offra* kapcsolt át.

A *passing off* próbájának három eleme van. Ezek alapján az igénylőnek a következőket kell bizonyítania:

- goodwillt vagy hírnevet az áruk/szolgáltatások területén;
- hamis beállítást az alperes részéről, amely valószínűleg arra a hiedelemre vezeti a közönséget, hogy az alperes áru/szolgáltatásai az igénylőtől származnak;
- a hamis beállítás által az igénylőnek okozott kárt.

A Glaxo goodwillre hivatkozott inhalálókészülékének bordó színével kapcsolatban, és számos éven keresztül elért magas eladási számait is hangoztatta. Azzal érvelt, hogy a bordó szín Sandoz általi használata hamis beállítás volt, amely azt eredményezte, hogy a Sandoz inhalálókészülékét Glaxo-terméknek hitték (hamis beállítás a kereskedelmi eredettel kapcsolatban). Így az egészségügy szakembereit/pácienseit arra a hiedelemre vezette, hogy a Sandoz inhalálókészülékei dózis és szolgáltató mechanizmus terén azonos kezelést nyújtanak (hamis beállítás egyenértékűség vonatkozásában). A Glaxo goodwilljének mindebből származó károsodására hivatkozott.

A Glaxo négy felmérést (kettőt 2015-ből és kettőt 2016-ból) említett goodwilljének alátámasztása érdekében. Az ilyen bizonyítás azonban az angol bíróságok előtt igen nehéz feladat. A bírót meg kell győzni arról, hogy a bizonyíték valószínűleg tényleges értékű, és hogy az érték felülmúlja a költségeket.

A Glaxo a felsőbb bíróságnál (High Court, HC) indított keresetet, és sikerült e bíróságtól engedélyt kapnia a felmérések előadására.

Fontos kérdés volt a 2015. évi felmérésekben használt háromlépéses eljárás. Ezek a felmérések három nyitott kérdéssel kezdődtek, amelyek közül az egyik például így hangzott: „Látta Ön ezt a bordó színt egy inhalálókészüléken felhasználva?” Azokat, akik igenlő választ adtak, megkérdezték, hogy a bordó inhaláló készülékek egy konkrét gyógyszergyártó vállalattól vagy számos különböző vállalattól származtak-e, vagy hogy a bordó szín mondott-e

valamit számukra a vállalatról. Akik „egy konkrét gyógyszergyártó vállalatra” hivatkoztak, azoktól nevet vagy védjegyet kérdeztek.

A keresetet intéző bíró a kérdésekben egy spekulációs elemet ismert fel. Mindazonáltal megjegyezte, hogy ezt a módszert az európai bíróságok széles körben használták, és az volt a véleménye, hogy a tárgyalást vezető bíró a válaszokban némi segítséget találhat. A bíró a 2016. évi felmérésekkel kapcsolatban nem talált komoly problémákat. Bár elismerte, hogy a felmérések jelentős költségekkel járhattak, úgy gondolta, hogy ezt igazolta a vita magas értéke.

Mindezzel szemben a tárgyalást vezető bíró erős kritikával tekintett a felmérésekre. Azt találta, hogy a 2015. évi felmérések kérdései megvezették a résztvevők válaszait. Az első lépést gyengítette egy előző kérdés, amellyel azt kérdezték a résztvevőktől: mi jutott eszükbe, amikor inhalálókészülékekkel kapcsolatban bordó színt láttak. A bíró a második lépést egyaránt találta „megvezetőnek és félrevezetőnek”. Bár eltérő lehetőségeket nyújtott, mégis azt a benyomást keltette, hogy a szín kereskedelmi eredetet jelenthet. Félrevezető volt, mert abban az időben csupán a Glaxo ajánlott bordó légzőkészülékeket, és így a szín nem jelenthetett számos vállalatot. A 2016. évi felmérések nagyobb értékűek voltak. Az 1–3. kérdés szóhasználatát nyitottnak találta a bíró, jóllehet a negyedik kérdés, amely azt tudakolta, hogy a páciensek „jellegzetesen” hogyan utalnak bordó légzőkészülékekre, túl határozatlan volt ahhoz, hogy értékelhető legyen.

A Glaxo ügyét nagymértékben gyengítette az a tény, hogy pácienseket nem kérdeztek, és egyik kérdés sem foglalkozott az ekvivalencia hamis beállításával. Valamennyi felmérés azt mutatta, hogy a gyógyászati szakemberek a bordó színt légzőkészülékkel társították, de semmilyen konkrét vállalattal, sem pedig egy konkrét dózissal vagy adagolási mechanizmussal. Nem volt arra vonatkozó bizonyíték, hogy ezekben a kapcsolatokban szabadalmak szerepet játszottak volna. Végeredményben a Glaxo képtelen volt bizonyítani igényeit.

A fenti ügy egyik tanulsága az, hogy a védjegyotalom elvesztése esetén még fennáll az elvi lehetőség passing offra való hivatkozásra.

A másik tanulság, hogy passing off igény esetén nem elegendő bizonyítani, hogy a vonatkozó közönség egy konkrét termékjellemzőre emlékszik. A jellemzőnek jeleznie kell a vállalat azonosságát, vagy pedig a termék működésének módját.

Európai Szabadalmi Hivatal

A) Az IP5-nek nevezett öt nagy szabadalmi hivatal – az USPTO, az ESZH, a Japán Szabadalmi Hivatal (Japan Patent Office, JPO), a Koreai Szellemi Tulajdoni Hivatal (Korean Intellectual Property Office, KIPO) és a Kínai Nemzeti Szellemi Tulajdoni Adminisztráció (China National Intellectual Property Administration, CNIPA) képviselői 2020. január 15–16-án Berlinben az új fejlődő technológiákkal és a mesterséges intelligenciával (AI)

foglalkozó Közös Különleges Bizottság bevezető ülését tartották, amelyet az EPO és a KIPO közösen szervezett.

Az IP5 előző év júniusában a dél-koreai Incheonban tartott éves ülésén határozták el, hogy az új bizottság az új technológiák és az AI jogi, műszaki és politikai szempontjait, valamint azok hatásait a szabadalmi rendszerre és az öt hivatal működésére fogja kutatni. A cél annak kijelölése, hogy mely területek húzhatják a legnagyobb hasznot az IP5 közös válasszaiból a következő főbb területeken: az AI alkalmazása a szabadalomengedélyezési eljárás javítására, a szabadalmazási követelmények alkalmazása az AI területén, valamint a gépek által létrehozott találmányokon alapuló szabadalmi bejelentések kezelése.

„Ez a különleges bizottság az IP5-hivatalok első közös válasza a változó globális szabadalmi helyzetre és ezen a területen a felhasználók új szükségleteire” – hangsúlyozta *Christoph Ernst*, az EPO alelnöke jogi és nemzetközi ügyekben az esemény megnyitóján. Hozzátette: „Az új felmerülő technológiák és az AI a mindennapi élet majdnem minden területét érintik, és úgy tűnik, hogy megkérdőjelezzik generációk hagyományos mintáit, a tudomány adott állását és a döntéshozatalt. Ez a szellemi tulajdon jelentős kihívásait hozza létre, és lehetőséget nyújt számunkra annak bizonyítására, hogy a világ vezető hivatalaiként gyorsan válaszolunk a kihívásokra.”

A KIPO Nemzetközi Együttműködési Osztályának igazgatója, *Daewon Lee* nyitó megjegyzéseiben rámutatott „az együttműködés hasznára, amikor az öt hivatal hasonló kihívásokkal szembesül, és amikor gyorsan fejlődő technológiákat kell elsajátítani. Reméljük, hogy tanulunk egymástól, és segítjük egymást” – mondta.

Az ülésen az öt hivatal és a Szellemi Tulajdoni Világszervezete (World Intellectual Property Organization, WIPO) 30 jogi, szabadalmi és szellemi tulajdoni szakértője vett részt. A résztvevők másfél napon keresztül tájékoztak az AI és az új felmerülő technológiák területét érintő munkáról, és listákat állítottak össze azokról a területekről, ahol az IP5 a jövőben további együttműködéseket kezdeményezhet jogi, szellemi tulajdoni és stratégiai szempontból. Azt is megbeszélték, hogy hogyan lehet bevonni az ipar képviselőit az öt országban a bizottság munkájába, hogy tájékoztatást nyújtsanak a szabadalmi rendszer felhasználói számára az IP5 terveiről, illetve visszajelzéseket kapjanak tőlük.

A bizottság célja, hogy áttekintő dokumentumot állítson össze az AI és az új felmerülő technológiák területén végzendő munkáról az öt hivatal vezetői számára.

Az első ülést megszervező EPO a 2023. évi stratégiai terv keretében tervezi Berlinben egy olyan hivatal felállítását, amely központja lenne az AI-re vonatkozó szakértelemnek.

B) Az ESZH 2020. január 17-én megerősítette a CRISPR genomfeldolgozásra vonatkozó engedélyezett szabadalom megvonását; a szabadalom tárgyát kulcstechnológiának tekintették a rák elleni harcban. Így továbbra is nyitott marad a CRISPR genomollóra vonatkozó szabadalmi jogokért folytatott durva harc.

A CRISPR szabadalmáért és tulajdonjogáért éveken át küzdött két feltalálócsoport és ugyanakkor két kibékíthetetlenül fontos, szembenálló amerikai egyetem: az MIT és a Harvard Egyetem *Broad Intézete Feng Zhang* feltalálóval és a *Kaliforniai Berkeley Egyetem Jennifer Doudna és Emanuelle Charpentier* feltalálóval.

A CRISPR genomfeldolgozásra engedélyezett szabadalom megvonása, amit most az ESZH megerősített, a Broad Intézet 2 771 468 B1 sz., fontos európai szabadalmát érinti, amely számos hivatkozást tartalmaz korábbi szabadalmi jogokra, és ezért a megvonása kérdésessé tehet már megadott egyéb európai szabadalmakat.

Így nyitott marad a verseny a CRISPR genetikai olló és a CRISPR-technológia szellemi tulajdoni jogaiért, amit már eldöntöttek tekintettek.

A szabadalom megvonásának bejelentése előtt az ESZH szóbeli tárgyalást tartott, amelyet követően rövid bejelentésben közölte, hogy a szabadalmat közbenső technika állására tekintettel, újdonsághiány miatt megvonták. A technika állása azért vált újdonságrontóvá, mert a felszólalási osztály nem ismerte el a szabadalmas elsőbbségi jogát egy olyan ideiglenes amerikai bejelentés alapján, amely több bejelentőt jelölt meg mint a következő PCT-bejelentés, amelynek elsőbbségével a 2 771 468 sz. európai szabadalom nemzeti szakaszát megindították. Minthogy a kihagyott bejelentő nem ruházta át a bejelentésre vonatkozó jogát a PCT-bejelentés bejelentőire, az elsőbbségi igény az ESZH döntése szerint érvénytelen.

Így az ESZH a feltaláló bejegyzett vagy bejegyzetlen nevére utalt, mert az európai szabadalmi bejelentésben nem említették *Luciano Marraffini* társfeltalálót. Ezért az ESZH úgy döntött, hogy a szabadalom érvénytelen, és a Broad Intézet szabadalmát érvénytelennek nyilvánította. Pontosan ezt a kérdést már megtárgyalták 2017-ben a párhuzamos amerikai ügyben, ahol viszont egy döntőbíróság a Broad Intézet javára döntött.

A Broad Intézet azonban nem adja fel a harcot, mert erős szabadalmi portfóliója van fontos CRISPRCas9 szabadalmakkal az Egyesült Államokban és Európában a CRISPR-Cas9-nek eukarióta sejtekben való használatára.

A másik fél, a Berkeley Egyetem feltalálói sem tétlenek azonban, mert Jennifer Doudna és Emmanuelle Charpentier újabb CRISPR-rendszereket fedezett fel a korábbi Cas9-proteineknél kisebb, CasY- és CasX-proteinekkal kapcsolatban.

A harc tehát a két fél között a 2 771 468 sz. európai szabadalom megvonása ellenére is tovább folytatódik.

C) Az ESZH egyik fellebbezési tanácsának T 0239/16 sz. döntése egy olyan gyógyszerre vonatkozó igénypontra alapult, amelyet egy bizonyos kezelési protokoll szerint oszteoporózis elleni eljárásában használtak. A technika legközelebbi állását ismertető dokumentum egy olyan információs lap volt, amely egy, a gyógyszerrel végzett klinikai tanulmányra vonatkozott, ahol a gyógyszerrel különböző kezeléseket végeztek, ideértve többek között az igényelt kezelési protokollnak megfelelő eljárást. Ezt az információs ívet titoktartási kötelezettség

nélkül adták át a klinikai próbában résztvevő pácienseknek. Így az átvévők olyan benyomást szereztek, hogy az információt minden további korlátozás nélkül terjeszthetik.

Bár a dokumentum azonosította a gyógyszer és az igényelt kezelési protokollt, nem tekintették újdonságrontónak, mert semmilyen hatást (vagyis magának az igényelt rendellenességnek a tényleges kezelését) nem ismertetett. Ezért a tanács úgy döntött, hogy a dokumentum nem nyilvánítja ki közvetlenül és egyértelműen a rendellenesség hatékony kezelését, ami a szabadalom független igénypontjaiban volt meghatározva.

A felalálói tevékenység vonatkozásában a tanács figyelembe vette, hogy a technika állását ismertető dokumentum kinyilvánította a gyógyszer felhasználását az igényelt kezelési protokoll szerint. Bizonyos mértékű kétség merült fel azonban arra nézve, hogy a tanulmányban ismertetett vonatkozó kezelési mód a rendellenesség hatékony kezeléséhez vezetett volna-e. Így a tanácsnak meg kellett válaszolnia azt a kérdést, hogy ez a kétség csökkentené-e a szakember sikervárakozását az igényelt kezelési móddal kapcsolatban.

A tanács azon a véleményen volt, hogy maga az a tény, miszerint a gyógyszert kipróbálták egy klinikai tanulmányban a rendellenesség kezelésére, a szakembert már siker elvárására vezeti annak következtében, hogy a klinikai tanulmányok mind *in vitro*, mind állatkísérleti előklinikai vizsgálatokon kapott adatokon alapultak, és hatósági jóváhagyást igényeltek, ami erkölcsi megfontolásokat vesz tekintetbe. Ezért a szakember rendes körülmények között azt várná, hogy az információs lapon ismertetett valamennyi tanulmány a rendellenesség hatékony kezelését eredményezi, hacsak a technika állása erről le nem beszél.

A vizsgált esetben azonban a technika állásában semmi nem utalt arra, hogy a gyógyszer csődöt mond. Ennek következtében a technika állásában kinyilvánított klinikai tanulmány az igényelt kezeléssel kapcsolatban siker várakozását okozta. Ezért egy szakember követné a technika állását ismertető dokumentumban kinyilvánított adagolási módszert, ha hatékony kezelést kívánna végezni, és így a szabadalom tárgyához érkezne.

A fenti megfontolás következtében a fellebbezési tanács hatálytalanította az elsőfokú döntést a szabadalom fenntartására, és a szabadalmat megsemmisítette.

Ennek az ügynek az alapján a következő következtetések vonhatók le.

- A klinikai vizsgálatokra vonatkozó szabadalmi bejelentést a vizsgálati protokoll nyilvánossá válása és a páciensek toborzása előtt kell benyújtani.
- A klinikai próbák eredményeinek hozzáférhetővé válása előtt benyújtott szabadalmi bejelentés nem tartalmazhat a próbákkal kapcsolatos semmiféle kísérleti adatot. Így a kívánt gyógyászati hatékonyságot más eszközökkel (például előklinikai *in vitro* vagy állatkísérleti adatokkal) kell hihetővé tenni.
- Minden klinikai kísérletet a lehető legnagyobb mértékű titkossággal kell végezni. Minden résztvevőt titoktartásra kell kötelezni, és különösen a pácienseket kötelezni kell arra, hogy a nyilvánosság számára ne közöljenek a próbára vonatkozó semmilyen részletet.

D) Manapság új, hatékony diagnosztikai megközelítések lehetővé teszik egy páciens egyéni genetikai és molekuláris profiljának a meghatározását, ami lehetővé teszi egy kezelendő betegség vagy állapot alapjának a megértését. A betegek közötti egyéni különbségeket (például öröklés, genetikai eltérések, környezeti tényezők vagy életmód) figyelembe lehet venni egy kezelendő páciens egyéni genetikai és molekuláris profiljának megfelelő, személyre szabott sajátos orvosi kezeléssel. Ennek következtében a személyre szabott gyógyszer rendszerint olyan diagnosztikai lépések kombinációját foglalja magában, amelyek figyelembe veszik a páciens sajátos profilját, és olyan tényleges kezelési lépéshez vezetnek, amely a páciens egyéni jellemzőinek és a diagnosztikai lépésnek az eredményein alapszik.

Amennyiben az ilyen diagnosztikai vagy terápiás lépés nem ismert a technika állásából, ez alapját képezheti egy eredményes szabadalmi bejelentésnek. Az Európai Szabadalmi Egyezmény 54(5) cikke alapján azonban ismert anyagok vagy kompozíciók is újnak tekinthetők, ha az emberi testen végzett gyógyászati eljárásban sajátosan használják fel őket. Ilyenkor második gyógyászati indikációs igénypontformát kell alkalmazni a következő alakban: „X anyag/kompozíció az Y betegség kezelésében való felhasználásra”.

A Bővített Fellebbezési Tanács 2010-ben kinyilvánította, hogy egy ismert gyógyszer „bármilyen sajátos felhasználása” egy gyógyászati eljárásban lehetővé teszi a célhoz kötött termékoltalmat, feltéve hogy az ilyen felhasználás nem ismert a technika állásából. Az 54(5) cikk nemcsak új gyógyászati indikációkra, hanem bármilyen sajátos felhasználásra is vonatkozik.

2015-ben az EU Egészségügyi Minisztereinek Tanácsa a személyre szabott gyógyszerek alábbi meghatározását fogadta el: „A személyre szabott gyógyszer (personalised medicine) olyan orvosi modellre utal, amely egyének fenotípusainak és genotípusainak a jellemzését használja (pl. molekuláris profilképzéssel, orvosi képalkotással, életmódatadatokkal) a helyes gyógyászati stratégia kialakításához a megfelelő személy számára a megfelelő időben és/vagy a betegségre való hajlam meghatározására és/vagy a célzott megelőzés időben való szolgáltatására”.

Így egy gyógyászati alkalmazás újdonságát egy új gyógyászati felhasználás mellett többféle úton lehet meghatározni, amilyen például a „megfelelő gyógyászati stratégia azonosítása a megfelelő személy számára a kellő időben.”

A Bővített Fellebbezési Tanács a G 02/08 sz. döntésben részletesen foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy egy új dózistartomány felismerésére lehet-e európai szabadalmat engedélyezni, és a „naponta egyszer elalvás előtt” jellemzőt alkalmasnak találta az újdonság megalapozására második gyógyászati alkalmazásra vonatkozó igényponttal, azonban általánosabban döntött, megállapítva, hogy a szabadalmazás nincs kizárva, ha a dózistartomány az egyetlen igényelt jellemző, feltéve hogy nem ismert a technika állásából. Ennek következtében egy sajátos dózis egy igénypontot újjá tehet sajátos dózist nem kinyilvánító technika állásához viszonyítva, és alkalmas az újdonság megalapozására egy meghatározatlan vagy eltérő dózistartománnyal szemben (például a folytonos adagolás a szakaszossal szemben).

Európai Unió

Az Európai Unió vámhivatalai arról számolnak be, hogy a szellemi tulajdon-jogok európai érvényesítése 2018-ban jelentősen javult, mert a lefoglalt hamisított áruk mennyisége 15%-kal kisebb volt, mint az előző évben.

2018-ban az európai vámhatóságok összesen 26,7 millió cikkből 69 000-nél többet foglaltak le, ami 9%-os csökkenést jelent az előző évhez képest. Az ügyek száma azonban (minden egyes ügy vámhatósági felülvizsgálatot jelent) 2018-ban 21%-kal nőtt. A hamisítással érintett kiskereskedelmi áruk értéke az előző évhez viszonyítva 27%-kal, 738 125 867 EUR-ra nőtt.

A hamisított áruk fő célországa az Európai Unióban Németország, a második célország Belgium. A lefoglalt hamisított termékek mintegy 50%-áért Kína felel.

A hamisított termékek elsősorban cigaretták, játékszerek, ruházati cikkek, sportcipők és csomagolóanyagok.

A hamisított termékek fő forrásországai Hongkong, Kína, Törökország és Vietnám, hasonlóan a korábbi évekhez. Sok termék a csomagolóanyagok miatt minősül hamisítottnak, amelyek szerzői joggal védett képeket, neveket tüntetnek fel. A hamisított csomagolóanyagok fő forrása Bosznia-Hercegovina, míg a hamisított cigaretták elsősorban Törökországból és Grúziából érkeznek. Vietnám és Banglades a hamisított ruházati cikkek specialista. A hamisított termékek nagy része tehát Ázsiából származik.

A szellemi tulajdon-jogok területén megjegyezzük, hogy az összes jogsértés 64%-a védjegyjogokat érint. A jogsértések 9,7%-a vonatkozik mintajogokra. Szabadalmi jogot a jogsértéseknek csak 0,5%-a érint, főleg audio- és videokészülékekkel kapcsolatban.

Az Európai Unió Bírósága (Court of Justice of the European Union, CJEU)

A) A tárgyalat ügy a *Genentech* és az *Eli Lilly* közötti vitára vonatkozik, amelyben a Genentech kiegészítő oltalmi tanúsítványért (Supplementary Protection Certificate, SPC) folyamodott egy Eli Lilly számára engedélyezett forgalmazási engedély (marketing authorization, MA) alapján.

A Genentech „alapszabadalma” az 1 641 822 sz. európai, az Egyesült Királyságban érvényesített szabadalom, amely gyógyászati peptidekre vonatkozik. A Genentechnek nincs MA-ja a szabadalom egyetlen termékére sem.

Az Eli Lilly ixekizumabot forgalmaz, amely egy antitestkészítmény, és pszoriázis, valamint pszoriázisos artritisz kezelésére fejlesztették ki. A készítményt „Taltz” néven forgalmazzák egy európai MA alapján. A Genentech azt állítja, hogy az antitestkészítmény az alapszabadalom oltalmi köre alá esik. Az ixekizumabra adott MA használatával a Genentech kérelmet nyújtott be az „alapszabadalom” alapján.

Párhuzamos eljárásban az angol bíróságok az alapszabadalmat érvénytelennek nyilvánították, azonban az Eli Lilly is kérte az angol bíróságot annak megerősítésére, hogy ha az alapszabadalmat érvényesnek feltételeznék, bármely ilyen tárgyú engedélyezett SPC továbbra sem lenne érvényes. Az angol bíróság az ügyet a CJEU-nak továbbította.

Az Eli Lilly álláspontja a CJEU előtt az volt, hogy az SPC-kérelem nem felel meg sem az SPC-rendelet 2., sem 3(b) és (d) cikkének, mert az ixezumabra engedélyezett MA nem tekinthető idetartozónak, hiszen egy harmadik fél (a szabadalomtulajdonos) birtokolja, és e harmadik fél hozzájárulása nélkül hivatkoznak rá.

A CJEU 2019. szeptember 5-én kiadott előzetes döntése szerint a hivatkozás erre a pontra megengedhetetlen. A CJEU úgy döntött, hogy mivel az alapszabadalmat az angol bíróság érvénytelennek találta, az SPC is érvénytelen lesz, és ezért nincs olyan ügy, amelynek kapcsán az SPC érvényességét lehetne használni, tekintettel arra, hogy az MA-t ehhez a szabadalomhoz viszonyítva harmadik személy birtokolja, és az MA-ra e harmadik személy engedélye nélkül hivatkoztak.

A CJEU nem vett figyelembe egyetlen olyan tényezőt sem, amelyet annak érdekében terjesztettek elé, hogy igazolják, miszerint egy ítélet eléggé kényszerítő számára ahhoz, hogy meghallgassa az ügyet.

A CJEU döntése kétségtelenül csalódást okozott az ipar számára, mert ezen a ponton állandó a bizonytalanság. A szabadalomtulajdonosok továbbra is SPC-t kívánnak majd kapni harmadik felek MA-ja alapján függetlenül attól, hogy kaptak-e hozzájárulást vagy sem. Ez az ügy újra megjelenhet a CJEU előtt, ha egy vagy több EU-tagállamban a Genentech alapszabadalmát érvényesnek találják, és a vonatkozó nemzeti bíróság a kérdést a CJEU elé utalja, vagy ha Genentech megnyer egy, az angol bíróság előtt folyó érvénytelenségi fellebbezést, és az ügyet újra a CJEU elé utalják.

B)

a) Az ügy háttere

Gerard Hogan, a CJEU főtanácsnoka közölte a véleményét előzetes állásfoglalására irányuló két kérelemmel kapcsolatban, amelyek az SPC-tárgyú EU-rendelet 3(a) cikkének értelmezésére vonatkoztak; ez a cikk kimondja, hogy az SPC termékét „egy hatályban levő szabadalomnak kell védenie”. A két ügyet – amelyek száma C-650/17 (*Royalty Pharma*) és C-114/18 (*Sandoz v Searle*) – a CJEU egy üggyé vonta össze.

A CJEU különböző korábbi döntései foglalkoztak azzal a kérdéssel, hogy hogyan kell értelmezni az SPC-rendelet 3(a) cikkét. A legújabb ezek közül a C-121/17 sz. *Teva v Gilead*-ügy, amelyben a CJEU megállapította, hogy egy több hatóanyagból álló terméket „egy hatályban levő alapszabadalom véd”, ahol:

„... még ha a hatóanyagok kombinációja, amelyből a termék áll, nincs is kimondottan említve az alapszabadalom igénypontjaiban, ezek az igénypontok szükségszerűen és sajátó-

san erre a kombinációra vonatkoznak. Ebből a célból, egy szakember szempontjából és az alapszabadalom benyújtási vagy elsőbbségi időpontjában a technika állása alapján:

- (i) a hatóanyagok kombinációjának e szabadalom leírásának és rajzának alapján szükségszerűen a szabadalom által védett találmány oltalmi körébe kell esnie, és
- (ii) az említett hatóanyagok mindegyikének sajátosan azonosíthatónak kell lennie az említett szabadalomban kinyilvánított valamennyi információ fényében.”

A fentebb említett C-650/17 sz. és C-114/18 sz. ügy azzal a kérdéssel foglalkozik, hogy hogyan kell értelmezni a 3(a) cikket olyan esetekben, amikor a szabadalomban egyetlen hatóanyag van meghatározva vagy funkcionálisan, vagy pedig egy Markush-csoportra való hivatkozással. A C-650/17 sz. ügyben a védett termék *sitagliptin*, azonban az alapszabadalom ezt a terméket DP-IV-inhibitorként funkcionálisan határozza meg. A C-114/18 sz. ügyben a védett termék *darunavir*, amely az alapszabadalom igénypontjaiban a Markush-csoportba tartozik.

b) A főtanácsnok véleménye

A főtanácsnok véleményének lényege, hogy az SPC-rendelet 3(a) cikke nem zárja ki SPC engedélyezését olyan hatóanyagra, amely egy Markush-csoporttal vagy egy funkcionális definícióval van védve, feltéve, hogy kielégíti a fentebb említett *Teva v. Gilead*-ügyben a CJEU által ismertetett kétrészes próbát. Ez a próba egyaránt alkalmazható egyetlen hatóanyagból és több hatóanyagból álló termékekre, és a szakember szempontjából kell alkalmazni az alapszabadalom benyújtási vagy elsőbbségi napján érvényes technika állása alapján.

A *Teva v. Gilead*-próba (i) lépésében meg kell határozni, hogy a termék „szükségszerűen” esik-e az alapszabadalom által védett találmány oltalmi körébe. A főtanácsnok szerint az (i) lépést kielégítik, „ha a termék, amelyre az alapszabadalom igénypontjai vonatkoznak, szükséges az alapszabadalommal kinyilvánított műszaki feladat megoldásához”. Ellenkező esetben a próba nem kielégítő, és nem lehet SPC-t engedélyezni.

A *Teva v. Gilead*-próba (ii) lépésében azt kell meghatározni, hogy a termék „konkrétan azonosítható-e” a szabadalom leírásában kinyilvánított valamennyi információ fényében. A főtanácsnok véleménye szerint a termék „konkrétan azonosítható”, ha a szakember képes lett volna „a szabadalomban kinyilvánított valamennyi információ fényében, a kérdéses szabadalom benyújtási vagy elsőbbségi napjának időpontjában ismert technika állásának alapján levezetni a kérdéses terméket”. Ellenkező esetben a termék „konkrétan nem azonosítható”, ha „a szabadalomban leírt valamennyi információ fényében a termék vagy annak egy alkotóeleme ismeretlen maradt egy szakember számára a kérdéses szabadalom benyújtási vagy elsőbbségi napján ismert technika állása alapján”.

A főtanácsnok véleménye nem köti a CJEU-t, azonban utóbbi a legtöbb esetben követi a főtanácsnok megközelítését. Ezért az SPC-tulajdonosok megbízhatnak a főtanácsnok véleményében, amely szerint az olyan igénypontok, amelyekben a termék funkcionálisan van meghatározva vagy egy Markush-csoport tagja, nem zárják ki az SPC-oltalmat, azonban

még kérdések maradnak megválaszolatlanul arra vonatkozólag, hogy a *Teva v. Gilead*-próba milyen gyakorlati körülmények között kielégítő.

C) Uniós ábrás védjegyek hasonlóságának ügyében döntött 2019. október 10-én a CJEU. Mindkét védjegy rövid és azonos „OO” elemekből állt.

Az amerikai *Oofos, Inc.* az 1. ábrán bemutatott európai ábrás védjegy tulajdonosa különleges rugalmas talppal ellátott cipőit OOFOAM™ védjeggyel árusította. Amikor az olasz *Alessandro Biasotto* (Biasotto) kérelmet nyújtott be az EU Szellemi Tulajdoni Hivatalánál (European Union Intellectual Property Office, EUIPO) a 2. ábrán bemutatott oo védjegy lajstromozása iránt, az Oofos saját korábbi uniós oofos védjegyére hivatkozva felszólalást nyújtott be a 25. áruosztálybeli árukra, különösen ruházati cikkekre és cipőkre való lajstromozás ellen.

1. ábra

2. ábra

Az EUIPO felszólalási osztálya elutasította a felszólalást, ami ellen az Oofos fellebbezést nyújtott be az EUIPO fellebbezési tanácsánál. Az hatályon kívül helyezte a felszólalási osztály döntését, és így az Oofos felszólalása érvényben maradt. Ezt követően a CJEU-nak kellett döntenie a vizuálisan, hangzásilag és fogalmilag eléggé hasonló és egyaránt s 25. áruosztályban lajstromozott, illetve lajstromozandó védjegyek ügyében.

A tanács vizuális szempontból úgy ítélte meg a védjegyeket, hogy azok a vízszintes vonalak elhelyezése és az eltérő színek ellenére hasonlóak voltak. Ezt a döntést a CJEU megerősítette.

A megalapozott joggyakorlat szerint a védjegyek közötti hasonlóság megállapításakor egy összetett védjegy egynél több komponensét kell összehasonlítani egy másik védjeggyel. Ezzel szemben a CJEU hangsúlyozta, hogy az összehasonlítást úgy kell végezni, hogy mindegyik védjegyet egészként vizsgálják.

A közös „OO” szóelemet, amely mindkét védjegyben felismerhető és azonosítható, disztinktívnek és uralkodónak kell tekinteni a védjegyek ábrás elemei vonatkozásában. Bár az „O” betű ovális alakja és a második „O”-ban a vízszintes vonal nem jelentéktelen, a CJEU nézete szerint azokat másodlagos stiláris díszítőelemként kell felfogni, amelyek nem elegendők ahhoz, hogy a védjegyeket disztinktívvé tegyék.

Hangzásilag a két védjegy teljesen azonos, mert verbálisan csak a közös „OO” szóelemet lehet reprodukálni. Biasotto azzal érvelt, hogy hangzási hasonlóságról nem lehet beszélni, mert ábrás védjegyekről volt szó. Ezt az érvet azonban a CJEU elutasította, megállapítva, hogy egy ábrás védjegy és egy szövegvédjegy szóelemei elvben disztinktívebbek, mint az ábrás elemek, mert a fogyasztók olyan árukra szeretnek utalni, amelyeket idézni tudnak.

A bíróság arra is rámutatott, hogy némi különbség nem elegendő még rövid védjegyek esetén sem, ha azok nem vezetnek a jelzéseket megkülönböztető vizuális eltérésre, miként az adott esetben sem. Másrésztől fogalmilag a két védjegy nem bírt jelentéssel, és a vonatkozó közönség fantáziadús fogalmakként érzékelhetné őket.

A fentiek alapján a CJEU helyt adott a felszólalásnak.

D) Ismeretes, hogy a védjegytulajdonosok a lajstromozástól számított öt év kegyelmi idővel bírnak, amely alatt nem kell bizonyítaniuk a védjegy használatát. Ennek az időtartamnak a lejárta után ahhoz, hogy szellemi tulajdon-jogát érvényesíthesse harmadik felekkel szemben, a védjegytulajdonosnak bizonyítania kell, hogy a kereskedelemben használta védjegyét. Ezért egyes védjegytulajdonosok az öt év lejárta után újra benyújtják lajstromozásra védjegyüket a kegyelmi időszak helyreállítása érdekében. Ez a rendszer, miként látni fogjuk, bizonyodalmakhoz vezet.

A vizsgált esetben a *Hasbro* a MONOPOLY védjegyre európai uniós oltalmat kapott 1996-ban és 2008-ban. 2010-ben újra kérelmezte a MONOPOLY védjegy lajstromozását áruk és szolgáltatások széles skálájára, amelyek közül egyesek azonosak voltak a korábbi lajstromozásokkal, vagy azokhoz hasonlítottak.

A *Kreativni Dogadaji* (Kreativni) horvát vállalat, a DRINKOPOLY társasjáték tulajdonosa, a MONOPOLY védjegy 2010. évi lajstromozásának érvénytelenítését kérte az EUIPO-nál arra hivatkozva, hogy az a korábbi európai védjegylajstromozások ismétlése volt.

Egy eredménytelen első kereset után a Kreativni az EUIPO fellebbezési tanácsához fordult. Az megállapította, hogy a 2010. évi lajstromozás azonos és hasonló árukra és szolgáltatásokra vonatkozott, mint a Hasbro azonos vagy hasonló védjegyre vonatkozó korábbi lajstromozásai. Ezért a tanács szerint a Hasbro rosszhiszeműen járt el, amikor 2010-ben benyújtotta új lajstromozási kérelmét. A Hasbro valóban elismerte, hogy a védjegy újbóli benyújtásának egyik oka annak elkerülése volt, hogy védjegyének megtámadása esetén bizonyítania kelljen a védjegy használatát.

Ennek következtében a fellebbezési tanács a 2010. évi MONOPOLY-lajstromozást érvénytelenítette mindazokra az árukra és szolgáltatásokra, amelyek azonosak voltak a korábbi lajstromozásokkal vagy azokhoz hasonlítottak.

Ebből a döntésből egyértelműen levonható a tanulság, hogy kockázatos a használat bizonyítását új, azonos védjegybejelentés benyújtásával elkerülni.

E) A *McDreams Hotel GmbH* német szálloda az EUIPO-nál kérelmet nyújtott be az alábbi ábrás védjegy lajstromozása iránt:

Träumen zum kleinen Preis!

A védjegybejelentés ellen felszólalt a *McDonald's* arra hivatkozva, hogy a „mc-” előtag képes jellemezni egy védjegycsalád létezését, és „MC-” kezdetű védjegyei hírnévre tettek szert. Emellett – bár a lajstromoztatni kívánt védjegy általános benyomás alapján nagyon csekély hasonlóságot mutat a felszólaló szóvédjegyeihez – a *MC DREAMS* védjegy nagyon jól beleillik a *McDonald's* védjegycsaládjába, amelynek tagjai a *MC MISSION*, a *MC INTERNET*, *MC COMPASS*, a *MC FAMILY*, a *MC CAFE* és a *MC WRAP*.

A felszólalást az EUIPO elővizsgálója a védjegyek hasonlóságának hiányára alapozva elutasította, és ugyanezt tette az EUIPO fellebbezési tanácsa is.

A döntés ellen a bejelentő a CJEU-hoz folyamodott jogorvoslatért.

A CJEU a védjegyek közötti hasonlóságot látási, hangzási és fogalmi alapon vizsgálta. Minthogy a védjegyek közötti egyetlen hasonlóság a „mc-” előtagnak tulajdonítható, a CJEU csupán kismértékű hasonlóságot állapított meg mind vizuális, mind fogalmi alapon. A bíróság hangzási alapon a két védjegyet átlagos mértékben találta hasonlóknak. Mindent egybevetve a védjegyek között a CJEU szerint csupán kismértékű hasonlóság állt fenn.

A CJEU azonban figyelembe vette, hogy a *McDonald's* híres védjegyekkel rendelkezik, és ezért a 2017/1001 sz. EU rendelet 8(5) cikkét idézte, amely híres védjegyek esetén alkalmazható. Ennek alapján a bíróság megállapította, hogy nincs szükség hasonlóságra, ha a korábbi védjegy hírnévvel rendelkezik, aminek következtében a lajstromoztatni kívánt védjegy a vonatkozó közönség részéről az összetévesztés valószínűségének van kitéve.

A megtámadott ábrás *MC DREAMS* uniós védjegyet a 43. áruosztályban lajstromozták, amely „időleges elhelyezések szolgáltatására” vonatkozik. A *McDonald's* védjegyet a 42. áruosztályban lajstromozták uniós szóvédjegyként. A 43. áruosztályba viszont nem tartozik ételek és italok felszolgálása. Ez a körülmény azonban a kérdéses szolgáltatások hasonlóságának vizsgálata szempontjából érdektelen – állapította meg a CJEU.

Továbbá a bíróság a szállodai és gyorséttermi szolgáltatásokat szomszédos piaci területként ítélte meg. Ha egy szálloda szolgáltatásai nem foglalják magukban a konyhai ellátást, ahol a vendégek elkészíthetik saját ételeiket, a szálloda gyakran ajánl étel- és italszolgáltatást, valamint szobai ellátást. Ezért – fejtette ki a CJEU – a gyorséttermi szolgáltatásokat és a lajstromoztatni kívánt védjegy által biztosított szolgáltatásokat a szomszédos piacterülethez tartozónak kell tekinteni.

A Mc Dreams szálloda azzal érvelt, hogy csupán olyan szállodai szolgáltatásokat ajánlott, amelyek nem foglalják magukban az étel- és italszolgáltatást. A CJEU ezt mellékesnek tekintette, mert a kérdéses szolgáltatások közötti hasonlóság megállapításához a kérdéses védjegyek által védett szolgáltatásokat, nem pedig az ilyen védjegyek mellett nyújtott tényleges szolgáltatásokat kell figyelembe venni.

A bíróság szerint azonban a McDonald's márkanév nagyobb súllyal esik latba, és a Mc Dreams márkanév nagyon jól beleillik ebbe a márkacsaládba. A Mc Dreams szálloda nem csupán a korábbi MCDONALD's védjegy kivételesen nagy hírnevét és tekintélyét próbálta kétségbe vonni, hanem egyéb olyan európai uniós védjegyekre is hivatkozott, amelyek szintén tartalmazzák a „mc-” előtagot, így a McTRAVEL-re, amelyet 9 413 881 számmal lajstromoztak, és a McCRUISE-ra, amelyet 3 546 686 számmal lajstromoztak. A bíróság rámutatott, hogy a kérelmező nem hivatkozott az azonos kezelési elv megsértésére, és ezért – elég mellékesen – megállapította, hogy ezek a védjegyek lényegesen különböztek a megtámadott Mc DREAMS védjegytől, különösen a színelrendezés tekintetében.

A CJEU az EU-rendelet 8(5) cikke alapján elutasította a védjegy lajstromozását. E rendelkezésnek ezt a cikkét nem alkalmazzák gyakran, mert megsértésének magasak a követelményei. Ezért egy védjegyet nem lehet lajstromozni:

- ha azonos egy korábbi védjeggyel vagy ahhoz hasonló, és olyan árukra és szolgáltatásokra kívánják lajstromoztatni, amelyek nem hasonlíthatók össze a korábbi védjegyekével;
- amikor a korábbi védjegy az Európai Unióban hírnévvel rendelkező európai uniós védjegy;
- amikor a lajstromoztatni kívánt védjegy kellő ok nélküli használója tisztességtelen előnyre tenne szert a korábbi védjegy megkülönböztető jellegéből vagy hírnevéből, illetve károsan befolyásolná annak megkülönböztető jellegét vagy hírnevét.

A CJEU úgy ítélte meg, hogy mindez bizonyítja van a Mc DREAMS védjegybejelentéssel kapcsolatban. Ezért a McDonald's javára döntött, és annak felszólalása alapján elutasította a Mc Dreams szálloda által benyújtott védjegy lajstromozását.

Az EU Törvényszéke (General Court of the EU, GC)

A) A *Vafo Praha sro v. EUIPO*-ügyben a GC megállapította, hogy a védjegyek fogalmi azonossága kiegyenlíti a közöttük fennálló vizuális és hangzásbeli különbséget. Más szavakkal: a védjegyek fő elemeinek azonos jelentése elegendő annak megállapításához, hogy a védjegyek megtévesztően hasonlók. Ebben az esetben a két szembenálló védjegy a MEATLOVE és a CARNILOVE volt. Az angol nyelvben a „meat” szónak, míg az olasz és a spanyol nyelvben a „carni” szónak „hús” a jelentése.

A GC döntése két kérdésre összpontosul: egyrészt egyes áruk és szolgáltatások kiegészítő jellege, másrészt a védjegyek jelentése az EU különböző nyelvein.

a) Az áruk és szolgáltatások kiegészítő jellege

A GC először rámutatott, hogy a 207/2009 sz. rendelet 8(1)(b) cikke szerint az összetevés valószínűsége alapján feltételezni lehet, hogy egyrészt a vizsgált védjegyek azonosak vagy hasonlóak, másrészt a védjegyekkel megjelölt áruk vagy szolgáltatások azonosak vagy hasonlóak.

Emellett a jelzések azonossága ellentmondhat az áruk és szolgáltatások kismértékű hasonlóságának.

A GC továbbá az alábbi megjegyzést tette.

Kiegészítő áruk vagy szolgáltatások azok, amelyek között szoros kapcsolat van olyan értelemben, hogy az egyik nélkülözhetetlen vagy fontos a másiknak a használatához, azzal az eredménnyel, hogy a fogyasztók azt gondolhatják, miszerint ugyanaz a vállalat felelős ezeknek az áruknak a gyártásáért vagy ezeknek a szolgáltatásoknak a nyújtásáért. A meghatározás szerint az eltérő közönség számára szánt áruk vagy szolgáltatások nem lehetnek kiegészítők (lásd a GC 2009. január 22-i ítéletét az „Easy Hotel”-ügyben).

A most tárgyalt konkrét ügyben a bíróság a következőket állapította meg:

A kiskereskedelmi szolgáltatások, az étrendi kiegészítők és a nagykereskedelmi szolgáltatások a 35. áruosztályban, amelyben kérték a védjegy lajstromozását, kiegészítői a 31. áruosztályba tartozó átlagos vitamin- és ásványianyag-pótlóknak, amelyek vonatkozásában a korábbi védjegyet lajstromozták.

Ennek alapján a GC megerősítette, hogy az eltérő osztályozás ellenére a 31. áruosztályba tartozó, korábban említett áruk kiegészítői a 35. áruosztályba tartozó szolgáltatásoknak.

b) Nyelvek az EU védjegyrendszerében

A második dolog – amelytől alapvetően eltekintett az EUIPO fellebbezési tanácsa – a fogalmi összehasonlítás volt. Bár a „meat” és a „carni” elem vizuális és hangzási szempontból teljesen eltérő, fogalmilag azonban azonosak.

A GC szerint – nem elemezve azt a tényt, hogy a „carni” szóelem mit jelent az olaszul és spanyolul beszélő közönség számára –, bár a tanács helyesen állapította meg, hogy a jelen

esetben a vonatkozó közönség a teljes Európai Unióé volt, és ezért nem csupán az angolul, hanem az olaszul és spanyolul beszélő közönséget is figyelembe kell venni –, a tanács figyelmen kívül hagyott egy lényeges tényezőt: a fogalmi hasonlóságot, holott elemeznie kellett volna ezt a kérdést is, amely a kérelmező szerint létezett az olaszul és spanyolul beszélő közönség számára.

A tanács helytelenül hivatkozott arra, hogy a korábbi jelzést a közönség nem bontaná fel, és hogy nem volt fogalmi hasonlóság a vizsgált védjegyek között az angolul beszélő közönség számára, továbbá a tanács nem vizsgálta a fogalmi hasonlóságot az olaszul és spanyolul beszélő közönség szempontjából.

Ilyen okok miatt a védjegyek fogalmi azonossága önmagában ellentételezi az összes többi tényezőt. A bíróság megjegyezte, hogy ha a tanács helyesen vizsgálta volna, hogy a két védjegy fogalmilag hasonló-e, különösen az olaszul vagy spanyolul beszélő közönség szempontjából nem zárható ki, hogy azt kellett volna megállapítania, miszerint a jelen esetben fennáll az összetévesztés valószínűsége.

Így 2019. október 3-i döntésében a GC megállapította, hogy a védjegyek megtévesztően hasonlók.

B) *Rubik Ernő* 1974-ben találta fel a híres Rubik-kockát, amelyből világszerte mintegy 400 millió darabot adtak el. A jogtulajdonos angol *Seven Towns* 1999-ben európai védjegyoltalmat kapott a kocka megkülönböztető alakjára és az annak megfelelő „3x3x3”-as rácsmin-tára.

A német játékgyártó *Simba Toys* azonban megtámadta a kocka védjegy-lajstromozását, arra hivatkozva, hogy az európai törvény tiltja az olyan védjegyek lajstromozását, amelyek „kizárólag az áruk olyan alakjából állnak, amely szükséges egy műszaki hatás eléréséhez”. Ennek alapján az EUIPO 2017-ben törölte a védjegyet.

E döntés ellen a *Seven Towns* a GC-nél nyújtott be fellebbezést, amelyet azonban a GC elutasított. A GC döntése megállapította, hogy amikor egy termék alakja csupán a termék gyártója által kifejlesztett műszaki megoldást foglalja magában, és azt szabadalmaztatták is, ennek az alaknak az oltalma védjegyként a szabadalmi oltalom lejártá után jelentősen és tartósan csökkentené más vállalatok lehetőségét, hogy ezt a műszaki megoldást használják az Európai Unióban kifejlesztett szellemi tulajdon-jogok rendszerében. Műszaki megoldásokra ugyanis csupán korlátozott időre engedélyezhető oltalom, úgyhogy annak lejártá után a megoldást minden gazdasági szereplő szabadon használhatja.

A *Seven Towns* a GC elutasító határozata ellen a CJEU-nál szándékozik fellebbezést benyújtani arra hivatkozva, hogy a kérdéses védjegy csupán a Rubik-kocka alakját védi fekete és fehér mintaként bemutatva, és nem befolyásol semmiféle szellemi tulajdon-jogot, amelyet a játékkocka megkülönböztető színes lapelrendezésére adtak. A fellebbezés benyújtásáról lapzártáig nem kaptunk hírt.

C) A GC 2019. október 1-jén hozott *Axicorp Alliance*-döntése megállapította, hogy az áruk és szolgáltatások megjelölését egy kétértelmű listán nem kell mindig a védjegytulajdonos hátrányára értelmezni.

Ilyen módon a GC egy olyan elvet korlátozott, amely megalapozott joggyakorlatnak tűnt. A fenti döntés szerint az elv akkor alkalmazható, amikor az áruk és szolgáltatások listájának mindkét lehetséges szó szerinti értelmezése egyaránt hihető és elfogadható. A vizsgált esetben az alábbi részletezés, „Gyógyászati készítmények kivéve gyermekek és rokkantak élelmiszereit és vegyi készítmények gyógyászati célokra” kétértelmű volt. Nem volt egyértelmű, hogy az utolsó „vegyi készítmények gyógyászati célokra”, részt védte-e a védjegy, vagy pedig ellenkezőleg, kizárta a „kivéve” szóval. A védjegytulajdonos általában gyógyászati készítmények forgalmazására összpontosít, ezért a két értelmezés képtelenség lett volna számára.

A GC egyértelművé tette, hogy ha a meghatározás két lehetséges szóként való értelmezése létezik, de az egyik azok közül a védjegy oltalmi köre szempontjából abszurd eredményhez vezetne, az EUIPO-nak úgy kell megoldania a nehézséget, hogy ennek a meghatározásnak a leghihetőbb és -elfogadhatóbb értelmezését adja. A megállapítás a védjegytulajdonos tényleges szándékára és a további szövegösszefüggésre alapozható. Az áruk és szolgáltatások listájának értelmezésénél nem kizárólag mérvadó a szó szerinti jelentés és a nyelvtani helyesség, legalábbis egy ilyen esetben. Ezért döntő lehet a védjegytulajdonos javára szolgáló értelmezés.

A fenti ügy elsődleges tanulsága, hogy minden kétértelműség elkerüléséhez egyszerűen vesszőt kell tenni oda, ahol egy meghatározást be akarunk fejezni. Különben bizonyítani kell, hogy csupán egy értelmezés áll összhangban tényleges szándékunkkal.

Hollandia

A Hágai Kerületi Bíróság 2019. augusztus 14-én egy feltaláló hátrányára ítélt, mert az nem működött együtt szabadalmának a hasznosításában.

A felperes *Planet Safe* (Safe) hőálló (ROOFCLIX) tetőelemeket állít elő és ad el. Az alperes feltalálta a ROOFCLIX terméket, amelyre európai szabadalmat és annak alapján Hollandiára megerősített szabadalmat kapott.

A szabadalom felhasználásának kezelésére alapítványt hoztak létre, amelynek egyik igazgatója az alperes feltaláló volt. 2012-ben az alapítvány és az alperes megállapodott a szabadalom eladásában az alapítványnak és átruházásában az alapítványra. Az alapítvány viszont úgy vélte, hogy a Safe-nek örökös licenciat adott, minthogy a Safe fedezte a szabadalom fejlesztési költségeit.

Ezt követően az alapítvány igazgatói összevesztek. Ennek eredményeként az alperes feltaláló jelezte, hogy nem kíván tovább együttműködni a szabadalom átruházásában, mert még pénzt kellene kapnia, aminek elmaradása folytán az alperes Safe-re vonatkozó rágalmozó üzeneteket küldött lehetséges vevőknek.

A Safe bírósági eljárást indított, kérve a bíróságtól annak kinyilvánítását, hogy az alperes törvénytelenül járt el és hibás volt. Az a tény, hogy az alperes nem működött együtt a szabadalomátruházásban az alapítványra (amely ezután használati engedélyt adott volna a felperesnek), megakadályozta, hogy az alapítvány kihasználja a szabadalmat, ideértve az allicencadást harmadik feleknek (és az allicencek lajstromozását). Tekintettel arra, hogy azóta a szabadalom megszűnt, mert egyik fél sem fizette be az esedékes fenntartási díjat, a Safe semmit nem nyert azzal, hogy kérte a bíróságot annak elrendelésére, hogy az alperes működjön együtt az átruházásban.

A bíróság hangsúlyozta, hogy vitathatatlan volt a Safe joga a szabadalom hasznosítására. A szabadalom eladása és átruházása az alapítványra lehetővé tette volna a Safe számára, hogy hasznosítsa a szabadalmat a ROOFCLIX termékek előállítására és eladására. Azonban a szabadalmat csak akkor lett volna képes harmadik felekkel szemben érvényesíteni, ha a szabadalmi lajstromba bejegyezték volna a szabadalom átruházását az alapítványra és licencia adását a Safe részére. Ez volt a döntő tényező, amely arra vezette a bíróságot, hogy megállapítsa, miszerint a kérdéses megegyezés megkívánta az alperes együttműködését az átruházás és a licencadás szabadalmi lajstromba való bejegyzésében.

Bár a megegyezés lehetővé tette az alapítvány számára, hogy a szabadalom átruházását és a licencadást az alperes nevében (meghatalmazott révén) bejegyeztesse a lajstromba, ez nem oldotta meg a kérdést. Az alapítvány (amelynek a felaláló egyik igazgatója volt) rendelkezései szerint az igazgatók csupán együtt voltak felhatalmazva. Ezért – a meghatalmazottra vonatkozó rendelkezés ellenére – az alapítvány még mindig függött az alperes együttműködésétől. Ennek következtében a bíróság megállapította, hogy az alperes törvénytelenül járt el, és felelős lenne minden kárért (amit egy külön eljárásban kellene meghatározni). Valószínű, hogy a Safe képtelensége a szabadalom érvényesítésére és licenciák adására jövedelem- és haszonvesztéssel eredményezett.

Ellenkeresetében az alperes kérte a szabadalomátruházási illeték megtérítését, mert ő a szabadalmat eladta és átruházta attól függetlenül, hogy azt bejegyezték-e a lajstromba, és így jogosult volt megkapni a megállapodás szerinti díjat. A bíróság azonban azon a véleményen volt, hogy a megegyezés célja annak engedélyzése volt, hogy a Safe hasznosítsa a szabadalmat. Ezért az alperes köteles volt együttműködni a szabadalom átruházásának és használati engedélyének a lajstromba való bejegyzésében, és csupán ennek megtörténte után volt jogosult díj átvételére. Tekintve, hogy az átruházást nem jegyezték be a szabadalmi lajstromba (és a szabadalom megszűnt), nem volt ok arra, hogy az átruházás díját kifizessék.

India

A) A Szellemi Tulajdoni Fellebbezési Tanács (Intellectual Property Appellate Board, IPAB) – amelyet 2003-ban nagy hírverés mellett hoztak létre azzal az ígérettel, hogy csökkenteni fogja az elintézetlen fellebbezési ügyek számát – hatástalannak bizonyult, évekig senyedő ügyekkel. Az utolsó elnök 2019. szeptemberben ment nyugdíjba, és még nem jelöltek ki a műszaki tanács (szabadalmak és szerzői jog) élére új vezetőt. Ez az IPAB működésében lélekölő szünethez vezetett. A Novartis a Delhi Felsőbíróságnál (Delhi High Court, DHC) egy beadványban nemrég felhívta a bíróság figyelmét arra, hogy a tüdőrák ellen hatásos Ceritinib gyógyszerére kapott szabadalmát az IPAB-nál megtámadták, de az ügyben nem tartottak tárgyalást, mert az IPAB nem működik.

A Delhi Felsőbíróság a Novartis beadványára kiadott végzésében megjegyzi, hogy „az IPAB megalapítása óta több mint 16 év telt el, azonban annak működését nem korszerűsítették. Ilyen körülmények között a kormánynak kell új lépéseket tennie annak érdekében, hogy biztosítsák az IPAB hatékony és zökkenőmentes működését arra a célra, amely miatt létrehozták”. A felsőbíróság bármilyen sajátos iránymutatás kiadása előtt az ügyben a főügyészen keresztül kérte a kormányt, hogy nyújtson tájékoztatást az alábbi kérdésekben:

1. az IPAB előtt függő ügyek teljes száma;
2. az IPAB elnökének kinevezési feltételei és a kinevezés jelenlegi állása;
3. az IPAB műszaki tagjainak kijelölési helyzete;
4. az IPAB-nak adott pénzügyi önállóság;
5. az IPAB személyi állományának toborzása és az erre irányuló eljárás.

A Delhi Felsőbíróság egy korábbi ügyben, 2019. júliusban nemtetszését fejezte ki az IPAB működésével kapcsolatban, és a kormány számára egy feljegyzést küldött, amelyben tájékoztatást kért az IPAB műszaki tagjainak kijelöléséről.

Most kiadott végzésében azt is megállapította, hogy az IPAB vezetője és a növényfajtákért felelős jelenlegi műszaki tag hivatottak megalakítani a szabadalmi, védjegy- és szerzői jogi ügyekben a sürgős ügyek eldöntéséhez szükséges, egy jogi és egy műszaki tagból álló tanácsot, mindaddig, amíg be nem töltik a hiányzó műszaki tagok helyét. A helyzet megoldása a kormány intézkedéseitől függ.

B) A *Whatman International Ltd.* (Whatman), egy a szűrőeszközök gyártásában és eladásában hírnévre szert tett amerikai vállalat védjegybitorlásért a Delhi Felsőbíróságnál beperelte a *P. Mehta and others* (Mehta) vállalatot.

A Whatman azt állította, hogy az alperesek (8 alperes volt, akik rokonsági vagy üzleti alapon kapcsolatban álltak egymással) bitorló termékeket gyártottak és árusítottak, amelyek megtevesztően hasonlóak voltak a Whatman szűrőpapírjához. A Whatman állítása szerint az alperesek nemcsak hogy használták az ő védjegyeit, hanem a bitorló termékeknek a kivi-

telezése és a színkombinációja is hasonló volt a Whatman-szűrőpapírokéhoz, vagyis fehér alapon kék színnel szerepelt a HIRAL, az ACHME, a LABSMAN, az UCHEM és a SUN védjegy.

A Whatman azt állította, hogy az alperesek ismert bitorlók voltak, vagyis 1992-től 2005-ig bitorolt szűrőpapírt árusítottak, és ellenük a Whatman különböző eljárásokkal próbált védekezni; így 1992-ben felszólította az alpereseket a bitorló szűrőpapír eladásának abbahagyására, és emiatt a bíróságon is eljárást kezdeményeztek 1992-ben és 2005-ben; 2014-ben a bíróság ideiglenes intézkedéssel eltiltotta az alpereseket a bitorló szűrőpapír gyártásától, és elrendelte a bitorló szűrőpapír lefoglalását az alperesek helyiségeiben. Mindezek ellenére az alperesek folytatták a bitorló szűrőpapírok árusítását különböző nevek alatt. A Whatman 2018-ban ismét keresetet nyújtott be a bíróságon az alperesek általi folyamatos bitorlás miatt, aminek eredményeként a bíróság tartósan eltiltotta az alpereseket a bitorló cselekedetektől, és a felperesek javára kártérítést is megítélt.

Az alperesek a Whatman állításainak cáfolataként kijelentették, hogy az általuk árusított szűrőpapír semmiképpen nem volt azonos a Whatman-féle termékkel, és az általuk árusított szűrőpapír általános kinézését, elrendezését és kereskedelmi csomagolását sem másolták a Whatman termékeiről.

Az alperesek a Whatman egyéb állításait is cáfolták, kijelentve, hogy nem sértették meg a bíróság által 2014-ben hozott eltiltási rendelkezést, mert a telephelyeiken lefoglalt szűrőpapírok négy évvel korábbról származtak, vagyis a bírósági rendelkezés óta nem folytattak szűrőpapírgyártási és -eladási tevékenységet. A lefoglalt szűrőpapírok vizsgálatakor azonban kiderült, hogy az alperesek állítása valótlan volt.

A bíróság megállapította, hogy az alperesek egyértelmű kísérletet tettek a bíróság félrevezetésére, mert ismételten hamis állításokkal próbálták a bíróságot félrevezetni. Ezért a bíróság leszögezte, hogy az alperesek említett tevékenységei a WHATMAN védjegyek folyamatos bitorlását és a termékek hamisítását jelentették. Emellett az alperesek az ellenük hozott bírósági döntések és az ellenük kezdeményezett büntetőjogi eljárások ellenére folytatták a tisztességtelen gyakorlatot, amely a bíróság semmibe vételét jelentette.

A bíróság megállapította, hogy a bírósági intézkedések ismételt semmibe vétele és megsértése az alperesek által megfontolt és tudatos volt. Ezért elrendelte, hogy az alperesek együtt fizessenek a Whatmannek mintegy 190 450 USD összegű kártérítést. Ezenkívül a bíróság kötelezte az alpereseket a felperes kiadásainak és jogi költségeinek megtérítéseként mintegy 20 000 USD összeg megfizetésére. Végül a bíróság az alperesek ellen tartós eltiltást rendelt el.

Japán

Az Egyesült Királyság-beli *Kantar* folyóirat publikálta az 50 legértékesebb japán védjegyet. A rangsorolás a legnagyobb globális márkák eszközértékének, pénzügyi adatainak és fogyasztói spektrumának alapján felbecsüli az egyes vállalati védjegyek értékét. Az angol lap idén először publikált Japánra vonatkozó adatokat.

A legértékesebb japán védjegyek listájának élén a TOYOTA (gépkocsik) áll 28 955 millió USD értékkel. A sorban következő az NTT (telekommunikációs szolgáltató) 20 070 millió USD értékkel. Utána következik a HONDA (gépkocsik) 11 733 millió USD értékkel és a SONY (technológia) 11 695 millió USD értékkel. Ötödik a NISSAN (gépkocsik) 10 463 millió USD értékkel. A CANON (technológia) 6655 millió USD-vel a 11., míg a PANASONIC (technológia) 4681 millió USD-vel a 15.

A japán piac érdekes vonása, hogy a kiskereskedések védjegyei közül sok foglal helyet a legértékesebb ötven listáján. A készülékeket árusító kiskereskedések védjegyei közül tizenhárom szerepel a legértékesebb 50 között. Így a rangsorban a 7. az UNIQLO 9,8 millió USD-vel, a 22. az AEON 2,9 millió USD-vel és a 32. a MUJI 1,8 millió USD-vel. Az online divatáru-kereskedő Zozotown 16. a sorban 4,5 millió USD-vel.

A globálisan legértékesebb 100 védjegy közé azonban csupán hét japán márka fért be: a TOYOTA a 41. és az NTT a 70.

Japánban a védjegyek megalapozásában és megerősítésében komoly szerepet játszik a szabadalmi, védjegy- és mintajogok megszerzése. Persze ez a megállapítás nem csupán Japánra érvényes.

Kína

A) Kínában 2019. november 1-jén léptek hatályba a szabadalmi elővizsgálat módosított irányelvei. A vizsgálati irányelvek módosításával a Kínai Nemzeti Szellemi Tulajdoni Adminisztráció célja az volt, hogy javítsa a szabadalmi elővizsgálat minőségét és hatékonyságát. A legfontosabb módosításokat az alábbiakban foglaljuk össze.

a) Az érdemi vizsgálat kérelmezésével egyidejűleg lehet kérni a bejelentés publikálásának és így vizsgálatának az elhalasztását egy, két vagy három évvel.

A mintabejelentések vizsgálatának halasztását a mintabejelentéssel egyidejűleg kell kérni.

b) A humán embrionális őssejtek szabadalmazhatóvá váltak.

Ha az őssejt elkülönítésére vagy gyűjtésére vonatkozó találmányt a humán embrión a megtermékenyítés után 14 napon belül és *in vivo* fejlődés előtt végzik el, a találmányt nem lehet a szociális erkölccsel ellenkezőnek minősítve elutasítani. A humán embrionális őssejtek képződésük és fejlődésük különböző fokozataiban nem tartoznak az emberi testhez.

c) A múltban a CNIPA csak kivételes esetekben engedélyezett szóbeli tárgyalást az elővizsgálóval. Az új irányelvek azonban támogatják a személyes tárgyalást vele mind

személyesen, mind távbeszélőn. Egy ilyen tárgyalás azonban nem jelenti azt, hogy az elővizsgáló utólag nem változtathatja meg szóban közölt véleményét.

- d) A második generációs (vagyis az első generációból származtatott megosztott) bejelentést még az első generációs megosztott bejelentés függőben léte alatt kell benyújtani.

B) A *Chanel* rendelkezik Kínában egymásnak hátat fordító két C betűből álló logóként a 14. áruosztályban lajstromozott védjeggyel.

2016. júniusban Guangzhou város Haizhu Kerületének Ipari és Kereskedelmi Adminisztrációja razzizált egy ékszerüzletben, és a Chanel „kettős C” logójára emlékeztető alakú árukat talált. A Chanel képviselői később megerősítették, hogy az áruk hamisítványok voltak. A lefoglalt áruk teljes értéke 6671 CNY (993 USD) volt.

Az IKA akciója büntető döntést eredményezett, amelynek alapján az árukat elkobozták, és az ékszerüzlet tulajdonosára 2016. szeptemberben 80 000 Rmb (11 150 USD) büntetést róttak ki.

Néhány hónappal később a Chanel a Guangzhou Haizhu Kerületi Népipíráságnál bitorlási pert indított, 100 000 CNY (14 000 USD) kártérítést kérve.

A kerületi népbíróság a Chanel segítségével megállapította, hogy a „kettős C” védjegy jogtalan használata védjegybitorlást képezett, és elrendelte, hogy az ékszerüzlet tulajdonosa fizessen 60 000 CNY (8400 USD) kártérítést.

A döntés ellen a védjegytulajdonos fellebezett a Guangzhoui Szellemi Tulajdoni Bíróságnál azt kérdezve, hogy a hamis áruk alakja önmagában bitorlásnak tekinthető-e. Lényegileg azt kellett eldönteni, hogy

- az ékszerdarabok alakját védjegyként használták-e; és
- ha a logót valóban használták, a fogyasztókat a termékek eredetével kapcsolatban valóban megtévesztették-e.

A bíróság megállapította, hogy nem volt arra vonatkozó bizonyíték, miszerint a termékeket védjegyként használták, és hogy az ékszerüzlet tulajdonosa félrevezette volna a fogyasztókat. A bíróság azt is megállapította, hogy a fogyasztók általános értelmi szintje elegendő volt annak eldöntéséhez, hogy nem Chanel-árukat vásároltak.

A Chanel nem kellően bizonyította a védjegybitorlást vagy a hamisítást, és a bíróság hatálytalanította a kerületi bíróság döntését.

A bíróság jelezte továbbá, hogy a hatályban levő kínai törvények szerint olyan áruk előállítása és eladása, amelyek hasonlítanak jól ismert lajstromozott védjegyekhez, bitorlásnak lenne tekinthető. A szerzői jogi törvény alapján ez bitorlást képezhetne, ha a lajstromozott védjegy szerzői jogi oltalom alatt állna. Emellett a tisztességtelen versenyt tiltó törvény szerint az ilyen termelés és eladás törvénybe ütköző cselekedetet képezhet.

Mint ahogy a Chanel nem támasztott igényt a szerzői jogi vagy a tisztességtelen versenyt tiltó törvény alapján, a bíróság nem ítélezhetett ilyen szempontból.

Az ügyben a döntő kérdés az volt, hogy az ékszerek, amelyek emlékeztettek a Chanel „kettős C” logójának alakjára, bitoroltak-e lajstromozott védjegyjogokat, és hogy egy termék alakja bitorolható-e ilyen jogokat. Ezt a kérdést nem tárgyalja egyértelműen a hatályos kínai törvény, és a bíróságok a gyakorlatban a sajátos helyzetek alapján eltérő döntéseket hoznak.

A Chanel a kínai védjegy törvény végrehajtási utasításának 76. cikkére hivatkozott, amely megállapítja a következőket:

Olyan cselekedetek tekinthetők kizárólagos jogot bitorlónak, amelyek a védjegy törvény 57. cikkének 2. bekezdésében említett lajstromozott védjegyet alapul véve olyan jelzést használnak, amely azonos egy másik személy által birtokolt védjeggyel, vagy ahhoz hasonlít olyan módon, hogy félrevezeti az általános közönséget.

A Chanel azzal érvelt, hogy a termék alakja a 76. cikk hatálya alá eső árucikk díszítését képezte, és ezért az ékszerüzlet tulajdonosának cselekedetei védjegybitorlást képeztek. A jelenlegi törvény azonban nem egyértelműen adja meg a „díszítés” meghatározását és körét.

A szellemi tulajdoni bíróság megállapította, hogy a termék alakja nem része egy áru díszítésének, és kizárta a 76. cikk alkalmazását. A bíróság megjegyezte, hogy az ékszer egy kínai írásmódú lajstromozott védjeggyel adták el, és ez nem volt kellő bizonyíték annak igazolására, hogy a védjegy tulajdonos a saját ékszerének alakja és a lajstromozott Chanel-védjegy közötti hasonlóságot használta volna fel a fogyasztók figyelmének felkeltésére, termékeinek népszerűsítésére vagy egyéb olyan cselekményre, amellyel félrevezethette volna vásárlóit.

A bíróság megállapította, hogy a termék alakját nem használták védjegyként, és az ékszerüzlet tulajdonosa nem vezette félre a fogyasztókat a termékek eredetét illetően. Ezért nem volt alátámasztva a Chanel védjegybitorlási igénye.

C) 2019. szeptemberben a Guangzhou-i Szellemi Tulajdoni Bíróság fontos döntést hozott a *Levi Strauss & CO.* (Levi) és egy kínai textilvállalat, a *Guangzhou Lifeng Textile Company, Ltd.* (Lifeng) közötti vitás ügyben, amelyben a Levi LEVI STRAUSS védjegyének bitorlásáért perelte be a Lifenget.

Az ügy 2017-ben kezdődött, amikor a Levi a saját védjegyét találta egy Lifeng által gyártott farmernadrág hátsó zsebén.

Az alperes arról próbálta meggyőzni a bíróságot, hogy nem szándékozott bitorlást elkövetni, mert nem ismerte a Levi ikonikus védjegyét. Ezt a védekezést a bíróság természetesen nem fogadta el, mert bár kétségtelen, hogy a farmernadrág jellegzetesen amerikai ruházati darab, de 1873 óta, amikor egy német bevándorló először állított elő ilyen nadrágot farmeranyagból, világszerte ismertté vált. A Levi 1943-ban lajstromoztatta először védjegyét, hogy védje termékét farmeranyagból gyártott másolatok ellen.

A bíróság összehasonlította az alperes és a felperes termékeit, és ennek alapján egyértelműen megállapította, hogy az alperes által használt védjegy lényegileg azonos volt a Levi

védjegyével. A bíróság azt is figyelembe vette, hogy az évek során a Levi ikonikus farmer-nadrágjai jól ismert terméké váltak Kínában.

Az egyértelmű védjegybitorlás következtében a bíróság elrendelte, hogy az alperes szüntesse meg a felperes védjegyjogának bitorlását, és fizessen 130 000 CNY (kb. 18 200 USD) kártérítést a felperes számára a bitorlás miatt elszenvedett gazdasági veszteségeiért.

A kínai bíróság ítélete újabb bizonyítéka annak, hogy a kínai hatóságok igyekeznek gátat szabni a Kínában széles körben elterjedt termékhamisításoknak. Az ítélet azt is jelzi, hogy egy kisebb terjedelmű és csupán egy nadrág hátsó zsebén elhelyezett védjegy elegendő Kínában áruk eredetének azonosítására, ha a védjegy megkülönböztetőképeséget szerzett.

Lengyelország

Lengyelországban 2019. október 16-án fogadták el az iparjogvédelmi törvény módosítását. A módosított törvény 2020. február 27-én lépett hatályba. Az alábbiakban a három legfontosabb változást ismertetjük, míg további fontos változásokat csak felsorolunk.

A szabadalommegsemmisítési eljárásban bővül és változik a kérelmező törvényes érdeke.

A korábbi törvény szerint az alábbi három feltétel fennforgása esetén lehetett megsemmisítési keresetet indítani:

- a szabadalom elnyeréséhez szükséges valamennyi követelmény teljesítésének hiánya;
- a találmány szakember általi megvalósításához szükséges és egyértelmű teljes bemutatásának hiánya; és
- szabadalom engedélyezése olyan találmányra, amely a bejelentésben nem volt kinyilvánítva.

A módosítás után törvénybe iktattak egy negyedik követelményt is, amely indokolja a megsemmisítést, ha a szabadalmi igénypontok nem ismertetik egyértelműen és teljesen az igényelt oltalmi kört, vagy ha a szabadalmi leírás nem támasztja alá az igénypontokat.

A módosított törvény szerint a megsemmisítést kérelmező félnek nem kell törvényes érdeket igazolnia.

A korlátozási eljárást a módosított törvény újdonságként vezeti be a lengyel szabadalmi rendszerbe, és lehetővé teszi, hogy a szabadalomtulajdonos kérelmezze a szabadalmi igénypontok oltalmi körének korlátozását. Ennek megfelelően ha a vonatkozó szabadalom ellen már felszólalási vagy megsemmisítési eljárást indítottak, a tulajdonos kérheti a korlátozást, mielőtt benyújtaná érvelését, illetve az első szóbeli tárgyalás előtt. Az eljárást fel lehet függeszteni, amíg az elővizsgáló áttekinti a korlátozási kérelmet, vagy pedig ezt a lépést beiktathatja az eljárásba.

A törvény módosítás *képviselési jogot* ad ügyvédek és jogi képviselők számára. Kezdetben a lengyel iparjogvédelmi törvény csak szabadalmi ügyvivők számára tette lehetővé a képviselést a Lengyel Szabadalmi Hivatal előtti eljárásokban. Ezt a megközelítést első ízben 2015-ben módosították, amikor ügyvédek és jogi képviselők is képviselési jogot nyertek

védjegyügyekben. Az utolsó törvénymódosítás az ügyvédek és jogi képviselők számára további képviseleti jogot biztosít ipari minták és földrajzi árujelzők esetében is. Így a szabadalmi ügyvivők továbbra is kizárólagos képviseleti joggal rendelkeznek szabadalmi és használatiminta-ügyekben.

A 2019. októberi törvénymódosítás még az alábbi lényeges kérdéseket érintette:

- A találmány definíciójának módosítása az Európai Szabadalmi egyezményrel összhangban.
- A szabadalmi igénypontok javítási lehetőségének kiterjesztése az engedélyezési eljárásra.
- A Lengyel Szabadalmi Hivataltól kérni lehet nemzetközi kutatást, ami a bejelentő számára lehetővé teszi, hogy tájékozódhasson más országokban való szabadalmazás lehetőségéről.
- A használati minták meghatározásába beiktatták az ipari alkalmazhatóság követelményét is, hasonlóan a szabadalmakhoz.
- Bevezették azt a lehetőséget, hogy bármelyik fél kizárhatja a vitaeldöntő tanács egy tagját.

Mesterséges intelligencia

E folyóirat 2019. decemberi számának 129–130. oldalán tájékoztatást adtunk arról, hogy az amerikai egyesült államokbeli Surrey Egyetem (SE) az USPTO-nál két, egy DABUS nevű mesterséges intelligencia (artificial intelligence, AI) által kidolgozott szabadalmi bejelentést nyújtott be a DABUS feltalálónként való megnevezésével, egyet egy élelmiszertartályra, egy másikat egy fokozott figyelmet keltő fényjelző eszközre. A DABUS-t *dr. Stephen Thaler*, az *Imagitoon, LL* alapítója és ügyvezetője találta fel. Az SE az amerikai bejelentés elsőbbségével nemzetközi (PCT-) bejelentést nyújtott be Dél-Koreában, az Egyesült Királyságban, Izraelben, Kínában, Németországban és Tajvanon. A DABUS kapcsán számos kérdés merült fel, elsősorban az, hogy maga az AI lehet-e egy találmány feltalálója, és ha lehet, kié a találmány, illetve ki az arra adott szabadalom tulajdonosa.

Hasonló kérdések Európában is felmerültek, mert a fenti szabadalmi bejelentést az egyetem az Egyesült Királyságban és az Európai Szabadalmi Hivatalnál is benyújtotta.

Az Egyesült Királyság 1977. évi szabadalmi törvénye szerint csak humán feltaláló találmányát lehet szabadalmaztatni. Ezért azonnal felmerült az a követelmény, hogy a törvényt alapvetően át kell dolgozni az AI gyorsan fejlődő képességeire figyelemmel. A törvény őrzi azonban, ideértve az ESZH-t is, nincsenek meggyőzve, mert egy alapvető változtatás esetén előre nem látható és nemkívánatos következmények lehetőségétől tartanak. Tágabb jogi szempontból a „feltaláló” jellegének megváltoztatása mélyreható bonyodalmakhoz vezethet a tulajdonlás, a gazdasági haszonra vonatkozó jogosultság és a felelősség területén. Az egy-

értelműen megállapítható, hogy az AI feltalálóként való elismerése alapos megfontolást és körültekintést igényel.

Az UKIPO elsőként adott konkrét és világos választ az AI által kigondolt és feltalálóként az AI-t megnevező találmányi bejelentések ügyében. Ugyanis 2019. október 28-án olyan értelemben módosította az alakíságok kézikönyvének (Formalities Manual) 3.05 cikkét, hogy az kimondottan kizárja egy AI-nak feltalálóként való megnevezését az alábbi szöveg beiktatásával: „Egy AI-feltaláló nem fogadható el, mert nem azonosít egy törvény által kívánt személyt.” Egyúttal hivatkozik a szabadalmi törvény 7(2)(a) és 7(2)(b) cikkére, amelyek nem hagynak kétséget afelől, hogy feltaláló csak egy személy lehet. Ezért nincs lehetőség egy AI feltalálóként való elfogadására mindaddig, amíg egy programozott gépet jogi értelemben nem lehet személynek tekinteni.

Az angol szabadalmi törvény 7(3) cikke azt kívánja, hogy egy feltaláló legyen egy találmány megalkotója, és ezért egy találmányt egy személynek kell megterveznie. Ebből következik, hogy ha valamit nem egy személy tervezett meg, az nem találmány, és ezért azon a körön kívül esik, amelyen belül az Egyesült Királyságban szabadalmat lehet kapni. Így egy gép által, egy személy közbenjárása nélkül létrehozott találmány a 7(3) cikk alapján is alkalmatlannak tűnik arra, hogy az Egyesült Királyságban a jelenlegi jogi helyzetben szabadalmazható legyen.

Az angol szabadalmi bejelentést kidolgozó és benyújtó frankfurti szabadalmi ügyvivő, *dr. Malte Köllner* szerint ez nem meggyőző válasz a feltett kérdésre, mert a bejelentőket egyszerűen arra fogja ösztönözni, hogy valótlan állítsanak a feltalálók megnevezésekor. Hallgatni fognak az AI hozzájárulásáról a találmányhoz, és természetes személyt fognak megnevezni feltalálóként. „Ez lenne, amit szeretnénk? Nem hiszem. Olyan megoldásra van szükségünk, amely lehetővé teszi, hogy valóságként ismerjék el egy AI hozzájárulását egy találmányhoz” – nyilatkozta dr. Köllner.

Ha az AI-t egy olyan pontig fejlesztenék, ahol törvényes feltalálónak, nem pedig egy feltaláló eszközének lehetne tekinteni, egyéb jogi és társadalmi kérdések merülnének fel. Erre tekintettel az Európai Bizottság 2019. áprilisban irányelveket publikált az AI etikai fejlődéséről, a hiteles AI hét követelményét azonosítva. Ezek röviden a következők:

- *Humán képviselet és felügyelet.* Az AI-rendszereknek emberi lényeket kell felhatalmazniuk arra, hogy tájékozott döntéseket hozzanak, és elősegítsék alapvető jogokhoz jutásukat.
- *Műszaki erősség és biztonság.* Az AI-rendszereknek rugalmasaknak és biztonságosaknak kell lenniük.
- *Magánszféra és adatbirtoklás.* A magánszféra és az adatvédelem teljes elismerésének biztosítása mellett lehetővé kell tenni a megfelelő adatbirtoklási mechanizmust, figyelembe véve az adatok minőségét és integritását.

- *Átláthatóság.* A adatoknak, a rendszernek és az AI üzleti modelljeinek átláthatóknak kell lenniük. Az AI-rendszereket és azok döntéseit a vonatkozó megbízók számára érthető módon kell megmagyarázni.
- *Változatosság, diszkriminációmentesség és tisztesség.* A tisztességtelen előítéletet kerülni kell. Elő kell segíteni a változatosságot, minden rendszernek mindenki számára hozzáférhetőnek kell lennie.
- *Társadalmi és környezeti jólét.* Az AI-rendszereknek minden emberi lény hasznára kell lenniük, ideértve a jövőbeli generációkat is. Ezért biztosítani kell, hogy fenntarthatók és környezetbarátok legyenek.
- *Felelősségre vonhatóság.* Mechanizmusokat kell beiktatni ahhoz, hogy biztosítani lehessen minden AI-rendszer megbízhatóságát és felelősségre vonhatóságát.

Feltehetően egy saját jogán feltalálóként való elismerésre alkalmas AI-rendszer képtelen lenne teljesíteni ezeket az etikai követelményeket, amiből kifolyólag jelentős kétségek merülnek fel az Európai Bizottság – és így az ESZH – által olyan elvi döntés meghozatalával kapcsolatban, amely elősegítené az AI feltalálói státuszának előmozdítását szabadalmi célokra.

Az ESZH a Dabus-találmányokra alapozott szabadalmi bejelentéseket 2019. decemberben arra hivatkozva utasította el, hogy azok nem elégítik ki az Európai Szabadalmi Egyezmény 60 (1):2 cikkében foglalt azon követelményt, hogy egy szabadalmi bejelentésben megjelölt feltaláló emberi lény kell legyen, vagyis nem lehet gép. Emellett egy AI gép (a feltaláló) nem rendelkezhet tulajdonjogokkal.

Azon a szűk körű kérdésen kívül, hogy egy nem humán AI elismerhető-e szabadalmi célokra feltalálóként, elkerülhetetlen annak a tágabb körű kérdésnek a vizsgálata is, hogy hogyan alakulna az AI-k találmányainak tulajdonlása, gazdasági haszna és felelőssége. Egy AI sajátosan magában foglalja különböző forrásokból származó kódok kombinációját és egymásra hatását, ideértve nyílt forrású elemeket is. Az AI olyan módon is működhet, amit nem vettek figyelembe vagy nem láttak előre az algoritmusok építésére és meghajtására használt kód egyes kidolgozói. Ennek következtében, még ha az AI alkotását valóban eredetinek lehetne is tekinteni, rendkívül nehéz lehetne az egyes hozzájárulók számára biztosítani „társfeltalálói” szerepet.

Miként a legtöbb jogi vita esetén, a tulajdonlás és a jogosultság kérdései gyorsan vezetnek a felelősségnek való lehetséges kitétel kérdéseire. A szabadalmi vita elkerülhetetlenül vezet a tágabb globális vitához arról, hogy el lehet-e ismerni a „jogi személy” egy új alakját. 2018-ban Málta olyan törvényt léptetett hatályba, amely megkönnyíti és szabályozza az „innovatív technikai elrendezéseket”, amelyek magukban foglalhatnak blockchaint, ötletes szerződéseket és AI-t is. Ennek a törvénynek az alapján Málta jelenleg tevékenyen dolgozik azon, hogy milyen módon lehet jogi személyiséget adományozni ilyen műszaki elrendezésekre. A jogi személyiség érdekében egy lényeges érv arra vonatkozik, hogy lehetővé válna olyan rendszerek kifejlesztése, amelyek, ha már mozgásban vannak, lényegileg saját jogukat

tartanak fenn kódolásuk paraméterein belül. Az ilyen rendszerek túlélhetnek egyes tulajdonosok halálát vagy a tulajdonos vállalatok megszűnését, és a rendszerek eredeti tulajdonosokról a jogutódra szállhatnak át.

Az eddig ismertek alapján is megállapíthatjuk, hogy az AI-k független személyiségként való kezelésének kísérletei gyorsan a jogi nehézségek területére jutnak, és váratlan, kellemetlen következményekkel járhatnak. Az AI-k feltalálóként való elismerésére irányuló kérések további tanulmányozása elkerülhetetlenül szükséges.

Németország

A) A német igazságügyi miniszter 2019. augusztusban kijelentette, hogy a kormány mindaddig nem fogja ratifikálni az Egységes Szabadalmi Bíróságra (United Patent Court, UPC) vonatkozó egyezményt, amíg a brexit folyamánai nem tisztázódnak. A miniszter által a parlament kérdéseire küldött levél a következő megállapítást tette:

„Az Egyesült Királyságnak az Európai Unióból való kilépése (az ún. brexit) és annak az európai szabadalmi reformra gyakorolt befolyása fontos szerepet játszott a UPC-egyezmény további megvalósítási folyamatában. A kivonulás valódi és jogi következményeit az egyezmény vonatkozásában és európai szinten kell vizsgálni. Ez a véleményformálás jelenleg nem végleges, annál is kevésbé, mert a várt kilépés jelentős tényezői még nem ismertek.”

Az igazságügyi miniszter levele a UPC-egyezmény elleni alkotmányossági panaszként érkezett, és nem várható, hogy azt a Német Szövetségi Alkotmánybíróság 2019 végén vagy 2020 elején fogja meghallgatni. Ismeretes, hogy 2017. márciusban *Ingve Björn Stjerna* német szabadalmi ügyvivő egy panaszt nyújtott be, amely szerint a UPC-egyezmény alkotmányellenes. A panasz megakadályozta a ratifikálási eljárást annak ellenére, hogy a német parlament mindkét kamarája elkötelezte magát a UPC-egyezmény támogatása mellett.

A panasz négy okon alapszik, amelyek a következőkre vonatkoznak: az alaptörvény szerinti minősített többség követelményének megszegése; demokratikus deficit és törvényi szabályozás hiánya a szabályozási hatalom vonatkozásában; a UPC bírái nem függetlenek, és nem rendelkeznek demokratikus legitimitással; és az európai törvény felé való nyitottság elvének megsértése a UPC és az uniós törvény állítólagos összeegyeztethetlensége miatt.

Az egységes európai szabadalmi rendszer már késedelmet szenvedett az alkotmányossági panasz eredményeként. Később dől el, hogy az igazságügyi miniszter levele milyen hatást gyakorol a ratifikálási eljárásra, valamint az alkotmányügyi panasz kimenetelére.

Az egységes európai szabadalmi rendszer célja, hogy könnyebb hozzáférést biztosítson Európában egy hatékony szabadalmi oltalomhoz. Olyan nemzeti jogok megszerzése helyett, amelyek különálló megújítást, érvényesítést és egyes esetekben fordítást igényelnek, az egységes európai szabadalom (Európán belül) általános és egyedülálló lesz, és csökkenteni fogja a költség- és időigényeket. A UPC hozzáférést fog biztosítani jogi és műszaki szakemberekhez, és egyszerűsített eljárást fog biztosítani.

B) A Szövetségi Legfelsőbb Bíróság (Bundesgerichtshof, BGH) 2019. január 8-i döntésével megerősítette eddigi joggyakorlatát egy találmány érthető és teljes kinyilvánítási követelményeivel kapcsolatban. Ehhez nem szükséges, hogy a szabadalmi igénypont szóhasználata alá eső valamennyi elképzelhető kiviteli alakot ismertessen a bejelentő a szabadalmi leírásban kinyilvánított információk segítségével. Ehelyett általában elegendő, ha legalább egy utánozható utat ismerttet a találmány megvalósításához.

a) Tényállás

A megtámadott szabadalom tárgya készülék részecskékből álló, ismert típusú anyag szárítására, ahol a szárítást túlhevített gőzben végzik egy zárt tartályban, amelynek felső részében egy porleválasztó ciklon van elrendezve.

A megtámadott szabadalom szerint az ismert készüléktípus hátrányát az igényelt készülékkel kell kiküszöbölni, amely hátrány abban állt, hogy a gőzárám és vele a szárítási teljesítmény nem növelhető anélkül, hogy egyidejűleg a részecskékből álló anyag hátrányosan nagy mennyisége a gőz által magával ragadottan ne kerüljön a porleválasztó ciklonba.

A megtámadott szabadalom konkrétan definiálja a találmány feladatát, amely szerint egy olyan készüléket kell szolgáltatni, amelynek nagyobb a szárítókapacitása, mint az ismert típusú készülékeké anélkül, hogy ez megnövelné a készülék árát, és anélkül, hogy csökkenne a végtermék minősége.

A feladat megoldásához a megtámadott szabadalom lehetővé teszi, hogy a gőznek legalább a fele bejusson a megfelelő nyílásokon keresztül a ciklon felső részébe, szemben az ismert megoldással, ahol a gőznek legalább nagy részét a porleválasztó ciklon alsó részébe vezetik.

Ebből a célból az 1. igénypont egy készüléket javasol részecskékből álló anyag szárítására túlhevített gőzben, amelynek egy porleválasztó ciklonja (8) van gőz és por befogadására és a por és a gőz elválasztására, azzal jellemezve többek között, hogy

5.1. a porleválasztó ciklonnak (8) nyílásai (14) vannak a ciklon felső részében, amely befogadja a gőznek és a pornak legalább a felét;

5.2. a gőz és a por maradék részét – ha van ilyen – a ciklonba alul vezetik be.

A felperes megsemmisítési keresetet nyújtott be a Szövetségi Szabadalmi Bíróságnál (Bundespatentgericht, BPG) többek között azon az alapon, hogy a megtámadott szabadalom nem kivitelezhető, különösen a fentebb megnevezett 5 jelű jellemzőcsoport vonatkozásában. A felperes itt azzal érvelt, hogy nem kivitelezhető az a megoldás, amely szerint a gőznek legalább a felét a 14 nyílásokon keresztül felül és a maradékot alul kell bevezetni a porleválasztó ciklonba, mert műszakilag megvalósíthatatlan a gőz és a por x%-ának a 14 nyílásokon keresztül a felső részbe és (100-x)%-ának alul történő bevezetése.

b) A BPG döntése

A BPG a megsemmisítési keresetet alaptalanként utasította el, és megállapította, hogy a találmány kivitelezhetően van kinyilvánítva. Indokolásában a BPG a megtámadott szabadalomban leírt kiviteli példára is utalt, amely szerint az összes gőzt és port a felső részben levő nyílásokon keresztül vezetik be.

c) A BGH döntése

A felperes a BPG döntése ellen a BGH-nál nyújtott be fellebbezést, amely megerősítette a BPG döntését, és az alábbi indokolással elutasította a fellebbezést:

A megtámadott szabadalom kiviteli példája bemutatja, hogy az igénypontok szerint hogy van megtervezve a gőzöléses szárító. Az említett példa megfelel az 5.1 és az 5.2 jellemzőknek is, amelyek szerint a portartalmú gőzt kizárólag a porleválasztó ciklon felső részében elrendezett nyílásokon keresztül vezetik be. Ilyen vonatkozásban a portartalmú gőz egy részének a porleválasztó ciklonba alulról történő bevezetése az 5.2 jellemző szerint nem ír le semmiféle eltérő tanítást. A BGH részletesen követte a BPG megállapítását, amely szerint ez az 5.2 jellemző a „*ha van ilyen*” beszúrásból következik, és a BGH kimondottan egyetértett ezzel is. Ennek az igénypontnak a tanítását kielégítően lehet követni a vitatott szabadalom kiviteli példája alapján, ahol a portartalmú gőzt kizárólag felülről vezetik be.

A fentiek alapján a BGH is teljes terjedelmében elutasította a megsemmisítési keresetet.

C) A BPG döntése szerint nem engedélyezhető kiegészítő oltalmi tanúsítvány (SPC) egy fitázkészítményt védő szabadalomra, mert azt élelmiszer-adalék céljára szolgáló készítményként hagyták jóvá. Bár lehet farmakológiai hatása egy terméknek, gyógyászati jellegűnek kell lennie ahhoz, hogy SPC-t lehessen rá engedélyezni (az Európai Parlament 469/2009 sz. rendeletének 2. cikke és a gyógyászati termékek kiegészítő oltalmi tanúsítványára vonatkozó, 2009. május 6-i tanácsi rendelet szerint). Miként ismeretes, a szabadalom oltalmi idejének ilyen meghosszabbítási lehetőségével kárpótolni kívánják a szabadalmast a gyógyászati termékekre vonatkozó szabadalmak költséges jóváhagyási eljárása miatt megrövidített oltalmi időért.

Az élelmiszer-adaléokra vonatkozó SPC kérelmezője birtokosa volt az 1 090 129 sz. európai szabadalomnak, amelyet Németországban is érvényesítettek, és amelynek címe: „Fitázkének túlzott mértékű expressziója élesztőrendszerekben”. Az ezen alapszabadalomra épülő kiegészítő oltalmi tanúsítványra vonatkozó bejelentést azért utasították el, mert a termék nem gyógyászati jellegű.

A BPG-nél benyújtott fellebbezésben a bejelentő arra hivatkozott, hogy az élelmiszer-adalékokat is hosszú és bonyolult engedélyezési eljárásnak kell alávetni, ami csupán hét évre rövidíti a tényleges oltalmi időt. Ezért az élelmiszer-adalékok összehasonlíthatók az állatgyógyászati termékekkel.

Emellett a bejelentő azzal is érvelt, hogy a kérdéses eljárásban vizsgált termék kielégítette az AMVO (Austrian Medicines Verification Organization, Osztrák Gyógyszerellenőrző Szervezet) előírásainak 1(b) cikke szerinti „termék” definíciót. Ilyen vonatkozásban a „gyógyászati termék” definíciójának szigorú értelmében ez nem gyógyászati termék kérdése, hanem itt csupán az dönthető el, hogy a termék az AMVO előírásainak értelmében rendelkezik-e farmakológiai vagy metabolikus hatással, ami viszont tény.

A BPG elutasította ezeket az állításokat, és kifejtette, hogy a kérdéses anyagot állati tápszer adalékként vizsgálták és hagyták jóvá. Ezért az engedélyezési eljárás nem vonatkozott az anyagnak a terméktől független használatára, hanem az élelmiszeradalék sajátos megcélzott használatára és a használat jellegére. Emellett az élelmiszeradalék-rendelet 1(2)(b) cikke szerint az állatgyógyászati termékek kimondottan ki vannak zárva a rendelet hatásköréből, és ezért nincs hasonlóság az állatgyógyászati termékek és a tápszerek között. És minthogy a kérdéses termék az AMVO 2. cikke értelmében nem egy gyógyászati termék hatóanyaga, farmakológiai hatása is közömbös.

A BPG elutasította a kérelmezők hivatkozását a CJEU egy 2018. évi döntésére (*Boston Scientific*) és a TRIPS-megállapodásra is. A bejelentő azzal érvelt, hogy az AMVO hasonló alkalmazásának kérdését a CJEU fenti döntése sem válaszolta meg következetesen. A TRIPS-megállapodás felhozott 33. cikke arról rendelkezik, hogy a szabadalmak oltalmi ideje nem lehet rövidebb 20 évnél.

A BPG egyértelművé tette, hogy az AMVO rendelkezéseiben csak akkor feltételezhető hiányosság, ha a törvény nem volt teljes olyan módon, hogy ellenkezett a tervvel – saját szabályozási tervéhez mérve. A BPG azonban úgy döntött, hogy az SPC-k engedélyezésének esetében a jogalkotó sajátosan korlátozni kívánta a szabályozás alkalmazási körét gyógyászati termékekre. És a CJEU *Boston Scientific*-döntése is hangsúlyozza, hogy a fentebb említett szabványok értelmezésekor nem szabad elfeledkezni erről a szándékról.

A TRIPS-megállapodás csak arra kötelezi a tagállamokat, hogy gondoskodjanak szabadalmi oltalomról minden olyan találmány esetében, amely teljesíti a benne meghatározott feltételeket – állapította meg a BPG. Azonban egy állati táplálásra szolgáló termék nem teljesíti egy orvosi termék feltételeit. Emellett a TRIPS csupán magára a szabadalomra utal, nem pedig oltalmiidő-hosszabbításokra, mint amilyen a kiegészítő oltalmi tanúsítvány.

A fentiek alapján a BPG elutasította a kérelmező panaszát, valamint SPC engedélyezését a táplálékkiegészítőre.

Olaszország

A divatóriás *Gucci*t komoly csapás érte, mert elvesztett egy közel évtizedes csatát egy olasz cipőkészítővel szemben.

A Gucci cipői hosszú idő ismertek arról, hogy felsőrészükhöz rögzítve van egy lózabla stílusú megkülönböztető fémlánc, amelyet az 1921-ben Toscanában alapított Gucci cég az Egyesült Államokban régóta védjeggyel véd.

A helyzet azonban eltérő Olaszországban, ahol a Gucci nagyon régen kezdődött vitát folytat *Silvano Lattanzival*, egy olasz cipőkészítővel, aki hasonló fémláncot alkalmaz egyes cipőkészítményein. Miután az olasz hatóságok segítségével 2011-ben Lattanzi ellen foglалási eljárást hajtott végre, a Gucci a kisiparost bitorlással és hamisítással vádolta, amit Lattanzi visszautasított azon az alapon, hogy ilyen jellemzőt már a korai 1970-es években alkalmazott cipőin. A Gucci 2005-ben lajstromoztatta védjegyét, jóllehet a fémezablát az 1950-es évek óta használja.

A Gucci által indított perben Lattanzi azzal érvelt, hogy a fémezabla nem védjegyezhető, és hasonló fémláncokat 1938 óta – ha nem korábban – alkalmaztak férficipőkön.

Miután az ügy majdnem egy évtizedig senyvedt az olasz bíróságokon, most végre Lattanzi javára döntöttek, megállapítva, hogy a Gucci fémláncre vonatkozó védjegy lajstromozása érvénytelen, és így Lattanzi továbbra is készíthet ilyen jellemzővel ellátott cipőket.

Spanyolország

2019. július 22-én a Barcelonai Fellebbezési Bíróság kinyilvánította, hogy a *Red Paralela SL* és a *Red Paralela BCN SL* (együtt: Red Paralela) bitorolta a *Schweppes International Limited* (Schweppes) spanyol SCHWEPPEs védjegyeit azzal, hogy olyan SCHWEPPEs védjegyű tonikokat importáltak és árusítottak Spanyolországban, amelyeket az Egyesült Királyságban a *Coca-Cola* és az *Atlantic Industries* (együtt: *Coca-Cola*), a UK SCHWEPPEs védjegyek tulajdonosa gyártott.

a) Tények

A SCHWEPPEs védjegyek eredetileg a *Cadbury Schweppes* (most az *Orangina Schweppes*) csoporthoz tartoztak. 1999-ben a Cadbury Schweppes néhány országban, ideértve az Egyesült Királyságot is, eladta a védjegy jogokat a Coca-Colának. Ezért a vizsgált ügyben a *Schweppes International Limited* (Schweppes IL) (az Orangina Schweppes-csoport része) birtokolja a spanyol SCHWEPPEs védjegyeket, amelyekre Spanyolországban kizárólagos licencjoggal rendelkezik ugyanannak a csoportnak egy vállalata, a *Schweppes SA*. A Coca-Cola birtokolja az Egyesült Királyságban lajstromozott SCHWEPPEs védjegyeket.

A Red Paralela Spanyolországban közel 17,3 millió olyan SCHWEPPEs védjegyű tonikot adott el, amelyeket a Coca-Cola az Egyesült Királyságban gyártott 2009 és 2014 között, ami-

ből majdnem 5,9 millió EUR-t forgalmazott. Ezért a Schweppes SA a spanyol SCHWEPES védjegyek bitorlásáért a Barcelonai Kereskedelmi Bíróság 8. tanácsánál pert indított a Red Paralela ellen.

A Red Paralela azzal védekezett, hogy a spanyol védjegyek által biztosított jogok kimerülésére hivatkozott.

Annak érdekében, hogy dönthessen az ügyben, a tanács számos kérdést terjesztett a CJEU elé előzetes döntésre. A CJEU a következő válaszokat adta:

Az Európai Parlament és a Tanács 2008. október 22-i, 2008/95/EC sz. irányelvének a tagállamok védjegyekre vonatkozó jogait közelítő 7(1) cikke, a TFEU (Treaty on the Functioning of the European Union, Szerződés az Európai Unió Működéséről) 36. cikkének fényében olvasva úgy értelmezendő, hogy egy nemzeti védjegy tulajdonosát kizárja abból a lehetőségből, hogy tiltakozhasson olyan azonos áruk importja ellen, amelyek egy olyan másik tagállamból származó azonos védjegyet viselnek, amelyben ezt a védjegyet, amely kezdetben ehhez a tulajdonoshoz tartozott, most egy harmadik fél birtokolja, aki a védjegyre vonatkozó jogokat átruházással szerezte, ha ezt az átruházást követően

- a tulajdonos, akár egyedül cselekedve vagy fenntartva ezzel a harmadik féllel koordinált védjegyszatégiáját, szándékosan továbbra is aktívan elősegítette egyetlen globális védjegy megjelenését vagy képét, ezzel zavart keltve vagy azt növelve a vonatkozó közönség körében az ilyen márkát viselő áruk kereskedelmi eredete vonatkozásában, vagy
- gazdasági kapcsolatok léteznek a tulajdonos és ezen harmadik fél között, amennyiben koordinálják kereskedelmi gyakorlatukat vagy megegyeznek annak érdekében, hogy közösen gyakoroljanak ellenőrzést a védjegy használata felett, úgyszólván lehetővé válik számukra azon áruk közvetlen vagy közvetett meghatározása, amelyek a védjegy rögzítve van, és ezen áruk minőségének az ellenőrzése.

A CJEU válaszára tekintettel a tanács megállapította, hogy a Schweppes védjegyjogai kimerültek, ezért elutasította annak bitorlási keresetét.

A Schweppes, a Schweppes SA és az *Orangina Schweppes Holding BV* ezt a döntést (a 15. cikkre hivatkozva) megfellebbezte a Barcelonai Fellebbezési Bíróságnál.

b) A Barcelonai Fellebbezési Bíróság döntése

A bíróság felülvizsgálta a benyújtott bizonyítékokat, és hatályon kívül helyezte a kereskedelmi bíróság döntését. Különös figyelemmel vizsgálta azokat a tényeket, amelyek a kereskedelmi bíróságot ahhoz a döntéshez vezették, hogy a felperes védjegyjogai kimerültek, mert ez nem volt elegendő ahhoz, hogy elutasítsa a védjegybitorlásra vonatkozó állításokat. Ezt az állítást az alábbiakkal indokolta.

- Azzal kapcsolatban, hogy a Coca-Cola weboldalára hivatkoztak, amikor az Egyesült Királyságot választották a Schweppes weboldalának területéként, a bíróság megállapította, hogy a Schweppes IL nem volt az egyesült királyságbeli SCHWEPES védjegyek

hirdetőjének tekinthető, hanem csupán tájékoztatta a fogyasztókat arról, hogy ki a SCHWEPPES termékek előállítója.

- A fellebbezési bíróság szerint a Schweppes válasza az egyesült királyságbeli termékekre vonatkozó két Twitter-üzenetre nem indokolta azt a következtetést, hogy az Egyesült Királyságban illetékességet szerzett volna.
- A bíróság megállapította, hogy a Schweppes és a Schweppes IL termékeinek a használata hirdetésekben nem nyert bizonyítást.
- A spanyol és az egyesült királyságbeli termékek közötti csekély különbségekkel kapcsolatban a bíróság megállapította, hogy bár korlátozott lehetőségek voltak egy tonikpalack bemutatására, léteztek különbségek az említett termékek között (például a címke elhelyezésében).
- A fellebbezési bíróság egyetértett a kereskedelmi bírósággal a Schweppes termékeire vonatkozó hivatkozásokkal és azok egyesült királyságbeli eredetével kapcsolatban, mert megállapította, hogy ez gyenge érvelésnek minősíthető.
- Az a tény, hogy a Schweppes használati engedélyt adott a Coca-Colának arra, hogy termékeit Hollandiában gyártsa és árusítsa, nem jelenti azt, hogy általános engedélyt adott volna az egész Európai Unióra.

A fenti okok miatt a fellebbezési bíróság leszögezte, hogy a CJEU által kívánt semmilyen körülmény sem igazol olyan megállapítást, hogy az alkalmazott védjegyjogok kimerültek.

Helyt adott a fellebbezésnek, indokoltnak találta a védjegybitorlásra vonatkozó igényt, és elrendelte, hogy a Red Paralela (egyebek mellett) szüntesse meg az egyesült királyságbeli termékek árusítását Spanyolországban, továbbá fizessen a felpereseknek 293 480 EUR kártérítést feltételezett licencdíjként.

Szerbia

Szerbiában 2019. szeptember 26-án módosított szabadalmi törvény lépett életbe, amely tovább harmonizálja a szellemi tulajdon-jogot az Európai Unióéval.

A 113–127. cikk a kiegészítő oltalmi tanúsítványra vonatkozó rendelkezéseket harmonizálja az európai joggal. Az SPC-vel kapcsolatos legfontosabb változás a „gyermekgyógyászati kiterjesztés” bevezetése, amely az SPC-oltalom körébe vonja a gyermekgyógyászati szükségletek kielégítésére alkalmas gyógyszereket, feltéve hogy az Európai Unióban befejezték a gyermekgyógyászati kutatási terv megvalósítását, és forgalmazási engedélyt szereztek az EU összes tagállamában érvényes különleges rendelkezésekkel összhangban. A gyermekgyógyászati kiterjesztést annak érdekében vezették be, hogy ösztönzést adjanak a gyermekgyógyászati termékek kifejlesztésének, ami természetesen együtt jár erre a betegcsoportra kiterjedő további vizsgálatokkal.

A módosított törvény bevezette a szabadalmi oltalmat olyan helyzetekre is, ahol nem történt ugyan szabadalombitorlás, azonban komoly annak a kockázata, hogy be fog követ-

kezni. Így a szabadalomtulajdonosok most ideiglenes rendszabályokat léptethetnek életbe lehetséges bitorlókkal szemben. Emellett a törvénymódosítás bevezeti az ideiglenes rendszabályok alkalmazásának és a szabadalombitorlási per megindításának a lehetőségét olyan közvetítők ellen, akiknek a szolgáltatásait felhasználták szabadalmi jogok megsértéséhez. A módosított törvény kimondottan megállapítja, hogy mi képez szabadalombitorlást, és tovább harmonizálja a vonatkozó törvényszakaszt az európai uniós joggal.

Módosították az alkalmazott feltalálók és az alkalmazók közötti jogviszonyt. Az alkalmazás most az alkalmazási megállapodás szerinti kötelezettséget jelent, amely kizár egyéb lehetséges megállapodásokat az alkalmazók és az alkalmazottak között. Ha az alkalmazót jelölik meg az alkalmazott által kidolgozott találmány szerinti szabadalom birtokosának, a feltaláló jogosult arra, hogy ellenszolgáltatást kapjon a találmányért. A törvény korábbi változata azt mondta ki, hogy a díjazásnak összhangban kell lennie a találmány gazdasági hatásaival; ezt a rendelkezést azonban törölték a törvény szövegéből. Úgy tűnik továbbá, hogy a feltaláló már nem jogosult ellenszolgáltatás elnyerésére, ha a találmányra harmadik feleknek licenciát adnak.

Szingapúr

Szingapúr lett a világon az első olyan ország, amely lehetővé teszi, hogy védjegybejelentők okostelefonjuk egyik applikációján keresztül lajstromozzanak egy védjegyet.

Szingapúr Szellemi Tulajdoni Hivatala (Intellectual Property Office of Singapore, IPOS) létrehozta és bevezette az „IPOS Go” rendszert, amely az IPOS szerint „egyszerűsített felhasználói interface, és olyan jellemzőket kínál, amelyek nyom nélküli és zavartalan alkalmazási körülményeket nyújtanak”, ezáltal az üzleti tulajdonosok számára könnyebbé és gyorsabbá téve védjegybejelentések benyújtását. Az „IPOS Go” azt is lehetővé teszi a bejelentők számára, hogy jobban kövessék lajstromozásuk menetét, értesüljenek a fontos információkról, és az applikáción keresztül megújítsák védjegyeiket.

Ennek az applikációnak a bemutatása előtt egy óra vagy még több idő kellett Szingapúrban egy védjegybejelentés elkészítéséhez. Az IPOS közlése szerint ugyanezt az eljárást most 10 perc vagy még rövidebb idő alatt el lehet végezni, ha a bejelentő az új applikációt használja.

WIPO

A) A Szellemi Tulajdon Világszervezete a szellemi tulajdonnal (intellectual property, IP) és a mesterséges intelligenciával (artificial intelligence, AI) kapcsolatban nemrég nyilvános konzultációt jelentett be, és egyidejűleg egy dolgozatot publikált abból a célból, hogy a felvetett kérdések részleteit tovább tisztázza. Ezt megelőzően a WIPO 2019. januárban egy olyan publikációt tett közzé, amely az 1950 óta fejlődő AI-innováció témakörét tekintette át. 2019. szeptemberben a WIPO beszélgetéseket szervezett az IP és az AI kérdéseiről.

A WIPO tevékenységét ezen a területen befolyásolta, hogy az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatala 2019. augusztus 27-én egy felhívást tett közzé, az AI-feltalálók találmányainak szabadalmazására vonatkozó megjegyzéseket kérve. Ezt követően az USPTO 2019. október 30-án egy további közleményt publikált, véleményeket várva az AI-innovációra vonatkozó IP-oltalommal kapcsolatban a szerzői jog, a védjegyjog és egyéb szellemi tulajdon-jogok területén.

A WIPO fentebb említett dolgozata hat általános megbeszélendő területet azonosít:

- szabadalmak,
- szerzői jog,
- adatok,
- minták,
- technológiai rés- és képességépítés és
- szellemi tulajdoni döntések felelősségre vonhatósága.

A „szabadalmak” területén tárgyalt öt konkrét kérdés a következő:

- feltalálás és tulajdonlás,
- szabadalmazható tárgy és szabadalmazhatósági irányelvek,
- annak megállapítására szolgáló szabvány, hogy van-e feltalálói tevékenység vagy nem kézenfekvőség,
- kinyilvánítási követelmények, amelyek kellő mértékben képessé tesznek egy szakembert a találmány megvalósítására,
- általános megfontolások a szabadalmi rendszerrel kapcsolatban.

A WIPO a kérdések helyes azonosításához kért megjegyzéseket, amelyeket weboldalán publikálni fog, és dolgozatát azok fényében fogja felülvizsgálni. A módosított dolgozat alapját képezi majd a WIPO IP-ről és AI-ról folytatott beszélgetései második szakaszának, amelyet 2020 májusában terveznek megtartani.

Rövid összefoglalásként megállapítható, hogy a WIPO óvatosan közelíti meg az AI-vonatkozású IP-gyakorlat kialakítását, amikor megjegyzéseket kér az általa azonosított kérdésekről, biztosítva, hogy először megfelelően azonosítsák a megvizsgálandó kérdéseket a WIPO céljairól és megfontolásairól. A WIPO a kapott megjegyzéseket nyilván hasznosítani fogja a következő javított dolgozat elkészítésénél és az IP-vel és az AI-val kapcsolatos beszélgetések második szakaszában, többek között a hosszabb távú szabadalmi alaptörvények szabályozásában és gyakorlatában.

B) Az Egyesült Államok Szabadalmi és Védjegyhivatalának felhívása alapján a Szellemi Tulajdon Világszervezete 2019. decemberben egy közleményt adott ki az AI és az IP viszonyáról. Erre vonatkozó megjegyzéseket 2020. február 14-ig lehetett közölni.

A szabadalmakra vonatkozóan a WIPO közleménye megjegyzi, hogy „már számos ügyet ismertettek szabadalmi oltalomra vonatkozó kérelmekről, amelyekben a bejelentő feltalálóként egy AI-t nevezett meg”, és kérdezi, hogy *(i)* a törvény megengedi vagy kívánja-e, hogy

az AI-kérelmező feltalálóként legyen megnevezve, vagy azt kívánja, hogy ilyen minőségben embert nevezzenek meg; (ii) kit kell feljegyezni tulajdonosként; és (iii) a törvénynek ki kell-e zárnia a szabadalmi oltalomból az olyan találmányokat, amelyek önrendelkező módon egy AI bejelentőtől származnak? A WIPO közleménye AI-tól származó vagy AI segítségével kidolgozott találmányokra kérdéseket is azonosít, ideértve a szabadalmazhatóságot; az AI-tól származó tartalmak státuszát technika állásaként; mi legyen a szabványa egy „tárgyhoz tartozó szakembernek”; a gépi tanulásra vonatkozó találmányok kinyilvánítási követelményeit, ideértve azt a kérdést, hogy egy algoritmus gyakorlására használt adatokat ki kell-e nyilvánítani vagy le kell-e írni; és mi képezi egy olyan algoritmus megfelelő kinyilvánítását, amely az idők folyamán változhat. Fontolóra véve a szabadalmi rendszer tágabb céljait az innováció erősítésében, a WIPO közleménye felveti azt a további kérdést is, hogy megfontolás tárgyává kell-e tenni egy olyan *sui generis* szellemi tulajdoni jogrendszert, amely AI-tól származó találmányokkal kapcsolatos.

A WIPO tanulmánya a szerzői joggal kapcsolatban felmerülő kérdésekkel is foglalkozik; ilyenek az irodalmi és művészeti műveket létrehozó AI-k felelőssége és tulajdonlása; a bitorlás szabványa; vajon a gépi tanulás adatainak felhasználása bitorlást képez-e; a súlyos hamisítások; a szerzői jogi rendszer milyen mértékben védje az ilyen hamisításokat; és elfogultság az AI-tól származó bejelentésekkel kapcsolatban.

A WIPO közleménye elismeri, hogy a hagyományos IP-rendszer már foglalkozik az adatvédelem bizonyos típusaival, ideértve a találmányokat képviselő adatokat, az eredeti irodalmi vagy művészeti műveket, a bizalmas/kereskedelmi titkos anyagot, valamint az adatok kiválasztását vagy elrendezését olyan bírósági ügyekben, amelyek elismernek *sui generis* adatbázisjogokat. A WIPO dolgozata felteszi a kérdést, hogy létre kell-e hozni egy új adatjogot, vagy pedig az adatok védelméhez elegendők-e a létező szellemi tulajdon-jogok, a tisztességtelen versenyt tiltó törvények, a szerződéses megállapodások és a technológiai rendszabályok.

A WIPO közleménye megtárgyal továbbá szerzőségi és tulajdonjogi kérdéseket AI-tól származó vagy AI által támogatott mintákban. Kérdezi továbbá, hogy vannak-e olyan rendszabályok, amelyeket a szellemi tulajdoni gyakorlatban figyelembe kell venni az országok közötti technológiai rés és AI-kapacitásrés csökkentésében. További kérdés a szellemi tulajdon-jogi adminisztrációra és oltalomra vonatkozó önműködő döntések felelősségre vonhatósága.

Mind a WIPO-dolgozat, mind az USPTO kérelme az AI-k által kidolgozott találmányok szabadalmazhatóságának kérdésére vonatkozó megjegyzések iránt felveti azt a kérdést, hogy a jelenlegi szellemi tulajdoni rendszer elegendő-e a mostani és a jövőbeli AI-találmányok általi sajátos kihívások kezeléséhez és ezen a területen az innováció előmozdításához. A jelenlegi irányzatok alapján és a WIPO által 2019. elején publikált, az AI-val foglalkozó technológiai irányzatokat tárgyaló jelentés figyelembevételével megállapítható, hogy „az

AI-val kapcsolatos találmányok egyre jelentősebbé válnak, és az elmélettől a kereskedelmi alkalmazások felé tolnak el⁷.

A WIPO-tanulmány szerint 1950-es évekbeli jelentkezése óta közel 340 000 AI-vonatkozású találmányt nyújtottak be, amelyeknek több mint a felét 2013 óta publikálták. Az ilyen tárgyú szabadalmi tevékenységben japán, amerikai és kínai vállalatok járnak élen.

C) A WIPO 2019. október 17-én adta ki 2018-ra vonatkozó jelentését.

2018-ban világszerte 3,3 millió szabadalmi bejelentést nyújtottak be, ami az előző évhez viszonyítva 5,2%-os növekedésnek felel meg.

A legtöbb: 1,54 millió szabadalmi bejelentést 2018-ban Kínában nyújtották be. A sorban az Amerikai Egyesült Államok, Japán és Dél-Korea következik.

2018-ban a nemzetközi (PCT-) bejelentések száma is növekedett 2,3%-kal 630 000-re, míg a PCT-bejelentők száma 3,8%-kal 54 341-re nőtt.

2018-ban a legtöbb: 56 142 PCT-bejelentést az Amerikai Egyesült Államok nyújtotta be, amit 53 345 PCT-bejelentéssel Kína követett. A sorban a harmadik Japán volt 49 702 PCT-bejelentéssel. Németországból 19 883, Dél-Koreából 17 014 PCT-bejelentés érkezett 2018-ban.

A legtöbb PCT-bejelentést benyújtó vállalatok sorrendje 2018-ban a következő volt:

1. Huawei (5405 PCT-bejelentés),
2. Mitsubishi Electric Corporation (2812 PCT-bejelentés),
3. Intel Corporation (2499 PCT-bejelentés),
4. Qualcomm Incorporated (2404 PCT-bejelentés),
5. ZTE Corporation (2080 PCT-bejelentés),
6. Samsung Electronic Co., Ltd. (1997 bejelentés).

A külföldön legtöbb szabadalmi bejelentést (ideértve a nemzeti és a PCT-bejelentéseket is) benyújtó államok listáját az Amerikai Egyesült Államok vezeti 230 000-nél több szabadalmi bejelentéssel. A sorban következő ország Japán megközelítőleg 207 000 és Németország 107 000 szabadalmi bejelentéssel.